Tutkimus Köyliön suojeluskunnasta ja Lotta Svärd -paikallisosastosta

Kirjoittanut Jonna Parkkila, kesä 2019

Leader-rahoitettu tutkimus, Säkylän talvi- ja jatkosotamuseo

Tutkimuksen valvojana toiminut sotakamreeri Ilpo Nurmi

Johdanto

Kun hain kesätöitä Säkylän talvi- ja jatkosotamuseosta, en ihan heti ymmärtänyt, miten läheisesti tuleva tehtäväni tulisi itseäni koskemaan. Museolle oltiin haettu tutkimustaitoista ihmistä, ja vasta lähempi nettisivujen tarkastelu kertoi minulle tämän vuoden tutkimuksen aiheen: Köyliön suojeluskunta ja Lotta Svärd -järjestö. Sehän sopi minulle kuin nenä päähän, sillä osa sukujuuristani on Köyliöstä. Tutkimuksen aikana on selvinnyt kertomatonta sukuhistoriaa: Olavi Linturin teoksen suojeluskunnan ja lottien nimilistoissa on sukulaisteni nimiä, ja jopa suojeluskunnan harjoituksia on pidetty esivanhempieni tilalla.

Päälähteenä tässä tutkimuksessa on käytetty Kansallisarkistosta löytyviä Köyliön suojeluskunnan ja Lotta Svärd -järjestön asiakirjoja, lähinnä vuosikertomuksia ja kokouspöytäkirjoja. Lisäksi olen käyttänyt Olavi Linturin *Köyliön Lallintalo* -kirjaa, jossa on luvut kummastakin järjestöstä. Vaikka Linturi on suurelta osin käyttänyt samoja lähteitä kuin minä, hän on joissain kohdin päätynyt erilaisiin tuloksiin, näin on esimerkiksi Köyliön lottien omaisuudenjaon kohteissa ja määrissä. Käytänkin kirjaa vain sellaisissa asioissa, joihin alkuperäisiset asiakirjat eivät vastaa. Lisäksi mainitsen, että hallustani puuttuivat tai olivat lukukelvottomia jotkut sivut suojeluskunnan kokouspöytäkirjoista niiden valokuvauksessa ilmenneiden ongelmien ja aikarajan vuoksi, mikä on saattanut tuottaa pieniä virheitä tutkimukseeni.

Seuraavat yleiskatsaukset suojeluskuntien ja lottien toimintaan löytyvät myös viime vuonna tehdystä Säkylän suojeluskuntaa ja lottia käsittelevästä tutkimuksesta, ja ne on kirjoittanut Jouni Mäentaus.

Suojeluskunta

Suojeluskuntajärjestö oli Suomessa vuosina 1918–1944 toiminut vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, joka lakkautettiin liittoutuneiden valvontakomission määräyksellä syksyllä 1944.[1]

Ensimmäiset suojeluskunnat perustettiin yhteiskunnallisesti vaikeassa tilanteessa jo syksyllä 1917 yksityisten aloitteesta, ja ne olivat vuoden 1918 sodassa hallituksen joukkojen perustana. Vapaussodan jälkeen suojeluskunnasta kehitettiin maanlaajuinen vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö, jolla oli tärkeä merkitys sotaa varten tarvittavan puolustusorganisaation rakentamisessa ja koulutuksessa. Vaikka se alkujaan perustettiin yksityisinä kansalaisjärjestöinä, vuonna 1918 Suojeluskuntajärjestön organisaatio ja tehtävät vahvistettiin erityisellä asetuksella ja vuonna 1927 lailla. Suojeluskunnille annettiin tehtäväksi hoitaa liikekannallepano 1930-luvulla.

Suojeluskuntien historian aikana niihin ehti kuulua 150 000 jäsentä, ja vuositasolla jäseniä oli keskimäärin 90 000. Enimmillään Suojeluskuntajärjestöön kuului 672 suojeluskuntaa 22 suojeluskuntapiirissä.[2]

[1] Wikipedia
[2] Wikipedia

Järjestön ensisijaisena tehtävänä oli Suomen turvaaminen ulkoiselta uhalta. Lisäksi sillä oli Suomen sisäisiä tehtäviä, kuten virka-avun anto ja laillisen järjestysvallan turvaaminen. Se toimi tärkeänä runkona reserviläistoiminnalle ylläpitäessään rauhan aikana reservin koulutusta.[3]

Suojeluskuntajärjestö syntyi suomalaisista lähtökohdista, eikä sillä ollut ulkomaista esikuvaa. Yhteneväisyyksiä voidaan toki nähdä saman ajan eri maiden kansalliskaarteissa.[4]

Sotilaallisia valmiuksia ja kuntoa lisäävät harjoitukset olivat tärkeä osa suojeluskunnan toimintaa. Kesä- ja talviurheilulajit, kuten suunnistus, hiihto, yleisurheilu, sotilastaito sekä ampumaharrastus loivat pohjaa selviytymiselle tositilanteessa.

Kun talvisota alkoi 30.11.1939, Suomen armeijan varustus oli erittäin puutteellinen. Vakinaisessa palveluksessa olleet ja suojeluskuntaan kuuluneet olivat asiallisesti varustettuja. Useimmilla suojeluskuntalaisilla oli käytössään sarkapuku m/27, omat aseet ja kenttävarusteet. Kiväärivarustus oli armeijalla kuitenkin kohtuullinen, ja varsinkin suojeluskuntalaisilla oli harjoittelun ansiosta hyvä ampumataito.

Suojeluskuntalaiset olivat sijoitettuina sekä talvi- että jatkosodassa vakinaisen armeijan joukkoihin, ja he antoivat tehokkaan lisän armeijan iskuvoimalle. Suojeluskunnilla oli myös tärkeitä tehtäviä kotirintaman turvallisuuden takaajina. Suojeluskunnan harjoituksia pyrittiin pitämään myös sotien aikana.

Suojeluskunnan poikaosastot saivat oman järjestön syksyllä 1941. Sotilaspojat-nimi otettiin *Vänrikki Stoolin tarinoista.* Sotilaspojat olivat 10–17-vuotiaita, ja heillä oli oma suojeluskuntapukua muistuttava asu ja siihen kuuluvat arvomerkit. Koulutuksessa oli erityinen paino henkisessä kasvatuksessa ja fyysisen kunnon kehittämisessä. Vanhimmat sotilaspojat osallistuivat lisäksi sotilasluonteisiin tehtäviin.

Jatkosodan jälkeen Suojeluskuntajärjestö osallistui yhdessä armeijan kanssa asekätkentään mahdollista sissisodankäyntiä varten.

Suojeluskuntajärjestön lopettamiseen liittyi Suomen mittasuhteissa suuri omaisuuden pelastaminen ja siirtäminen suojeluskuntien hyväksymien yhteisöjen omistukseen.

Köyliön suojeluskunta

Köyliön suojeluskunta, sekä sen tuonnempana käsiteltävä ”sisar”, Lotta Svärdin Köyliön paikallisosasto, kuuluivat valtakunnallisessa piirijaossa vuoteen 1940 asti Satakunnan piiriin pääpaikkanaan Pori, sen jälkeen Vakka-Suomen piiriin pääpaikkanaan Rauma. Piirit oli jaettu alueisiin, joista Köyliö kuului Satakunnan kuudenteen alueeseen eli ns. pioneerialueeseen – lieneekö tämä nimitys tarkoittanut, että alueella koulutettiin tavallista enemmän pioneereja – yhdessä Euran, Huittisten, Kokemäen,

[3] Wikipedia
[4] Wikipedia

Säkylän ja luultavasti Vampulan kanssa. Joinain aikoina alueeseen kuuluivat myös Eurajoki sekä Harjavalta. Vuoden 1940 uuden jaon jälkeen Köyliön alueeseen kuuluin Köyliön itsensä lisäksi enää vain Säkylä. Lisäksi suojeluskunta oli jaettu korpraalikuntiin, joihin kuului jonkun tietyn kylän tai muun selvästi rajatun alueen miehistö.

Köyliön suojeluskunnan perustamisesta ei valitettavasti ole hallussani asiakirjamerkintöjä, mutta Linturin mukaan Porissa perustettiin 19.–20.8.1917 Satakunnan järjestyskunta, ja Köyliöllä oli ilmeisesti tilaisuudessa edustajansa, sillä jo 20.8. Köyliössä perusteetiin paikallinen järjestyskunta nimensä mukaisesti pitämään järjestystä kunnassa ja kutsuttuna myös lähiseuduilla. Sen merkitys oli vielä vähäinen, ja järjestyskuntalaiset salasivat jäsenyytensä, luultavasti pitäjän suuren työväestön vuoksi. Suuren osan sisällissotaa Köyliö oli punaisten hallussa, ja punaisten paikallisen johdon määrättyä valkoisiksi epäillyt henkilöt luovuttamaan aseensa tammikuussa 1918, kaksi kolmasosaa järjestyskuntalaisista pakeni paikkakunnalta Huittisten järjestyskuntien kokoontumispaikalle. Muut piileskelivät kotipitäjässä. Väkivallantekoja ei kuitenkaan tapahtunut puolin eikä toisin pitäjän alueella. Huittisiin lähteneet liitettiin Satakunnan joukkoihin, ja he ilmeisesti osallistuivat kunnon taisteluihin vain Laviassa. Köyliö saatiin järjestyskunnan hallintaan 8.4.1918, minkä jälkeen se muutti nimensä suojelusvartioksi. Rintamalinja ylitti Köyliön 19.4., jota myöhemmin juhlittiin vapauspäivänä. Jo 20.4. suojelusvartio muutti nimensä virallisesti suojeluskunnaksi. Sisällissodassa ei kuollut ainuttakaan köyliöläistä järjestyskuntalaista.

Suojeluskunnan johtokuntaa kutsuttiin esikunnaksi. Siihen kuuluivat paikallispäällikkö, aluepäällikkö, talouspäällikkö, yksi tai useampia kansliapäälliköitä, kasvatuspäällikkö sekä neuvottelujäsen. Lisäksi suojeluskunnalla oli tilintarkastajat, kurinpitolautakunta, urheilutoimikunta, iltamatoimikunta, järjestysmiehiä, kyläasiamiehiä sekä vuodesta 1931 lähtien ampumatoimikunta, mutta nämä eivät ilmeisesti kuuluneet esikuntaan. Jokaiselle edellä mainituista oli myös varamiehiä. Köyliön suojeluskuntalaiset olivat selvästi rauhallista ja sääntöjä noudattavaa väkeä, sillä kurinpitolautakunnan ei tarvinnut kokoontua kertaakaan paikallisosaston olemassaolon aikana. Iltamatoimikunta oli mitä ilmeisimmin yhteinen lottien kanssa, sillä sen jäsenlistoissa on myös paikallisten lottien nimiä. Jäsenet jaettiin toimiviin ja kannattaviin jäseniin. Kannattavat jäsenet olivat vanhempia miehiä, jotka halusivat tukea järjestöä, mutta jotka eivät ikänsä puolesta enää voineet ottaa osaa normaaliin suojeluskuntatoimintaan. Toimivia jäseniä Köyliön suojeluskunnalla oli tavallisena vuonna 60–90, kannattavien määrä laski vuoden 1919 24:stä vuoden 1943 viiteen. Vuonna 1940 jäsenistössä on monen kymmenen hengen piikki, joka luultavasti johtui talvisodan aiheuttamasta maanpuolustustunteen kohoamisesta sekä siirtoväkenä tulleista suojeluskuntamiehistä, jotka liittyvät uuden kotikuntansa paikallisosastoon. Linturin mukaan suojeluskunnan jäsenmaksu on ollut ainakin alkuvuosina 50:n ja 100:n markan välillä.

Ilmeisesti minkäänlaisen sotilaspalveluksen aikana ei saanut kuulua suojeluskuntaan, vaan piti erota ja liittyä uudelleen palveluksen päätyttyä. Tämä koski sekä normaalia asepalvelusta rauhan aikana, sotapalvelusta talvi- ja jatkosodassa, että luultavasti myös vakinaista pestiä puolustusvoimien leivissä. Useana vuonna suurimman osan suojeluskunnasta eronneista – ja monessa vuosikertomuksessa puhutaan nimenomaan *eroamisesta*, ei esimerkiksi toiminnasta pidättäytymisestä palveluksen ajaksi – mainitaan tehneen sen sotapalvelukseen liittymisen vuoksi, tosin sen suorittamisen jälkeen takaisin liittyneitä ei erikseen mainita. Vuonna 1939 sekä liittyneitä että eronneita on huimasti enemmän kuin

normaalisti, viitisenkymmentä kumpaakin. Kiristynyt maailmantila ja jo syttynyt maailmansota oli varmasti herättänyt köyliöläisissäkin tavallista suuremman halun harjoittaa maanpuolustustaitoja, ja suuri osa suojeluskunnan jäsenistä oli vuoden lopulla määrätty talvisodan sotapalvelukseen, pakottaen heidät eroon. Sodanajan palveluksesta palaavat on mainittu erikseen suurena lisäyksenä jäsenistöön talvisodan jälkeen. Myös jatkosodan vuosina jäsenmäärä oli viitisenkymmentä alempi kuin normaalisti. Mahdollisesti eroamisissa on kyse Köyliön omasta tavasta, joka ei päde muihin suojeluskuntiin – sitä on nimittäin vahvasti epäilty useammankin henkilön taholta.

Suojeluskunnan toiminnan kivijalan muodostivat sotilaalliset harjoitukset. Niissä käymistä pidettiin toimivan jäsenen velvollisuutena, ja niitä, jotka eivät käyneet harjoituksissa kovin ahkerasti, moitittiin vuosikertomuksissa. Vuonna 1919 harjoituksia pidettiin jopa 63, mutta sitten niiden määrä väheni. 1920-luvun lopulle asti harjoituksia oli yli kymmenen vuodessa, mutta sen jälkeen kaksinumeroisiin lukuihin päästiin vain 1938 ja 1939, mahdollisesti Euroopan tilanteen kiristymisen johdosta. Harjoituksiin kuului aikakin sotilaallista järjestymistä, ammuntaa sekä taisteluharjoitusta. Ammunnassa oli A-, B- ja C-luokat, joissa oli mahdollista kohota luokan nostoa varten järjestetyissä harjoituksissa. Suojeluskunnan esikunta myös antoi jäsenilleen, joskus muillekin toivoen näiden liittyvän suojeluskuntaan, suosituksia aseenkantolupien saamista varten. Vuosina 1935–1939 varavankilan osastolla pidettiin erikseen harjoituksia ja oppitunteja iltaisin, näissä opetuksen hoitivat vankilan upseerit. Jatkosodan aikana harjoitukset olivat lähinnä ilmasuojelujoukkojen harjoituksia.

Toinen suuren osan suojeluskunnan toiminnasta nielevä asia olivat urheilu- ja ammuntakilpailut. Köyliöstä otettiin osaa niin valtakunnan, piirin, alueen kuin Satakunnan Ampujain Liitonkin kisoihin, ja totta kai järjestettiin myös kilpailuja oman suojeluskunnan kesken. Ammuntakilpailuissa köyliöläiset ottivat osaa erityisesti kivääri-, pienoiskivääri- ja taistelupistoolikilpailuihin – en tosin tiedä, oliko näissä kilpailuissa yleensäkään kovin montaa muuta ampumavälinettä – ja urheilussa erityisessä suosiossa tuntui olevan hiihto ja ampumahiihto. Menestystä tuli kohtalaisesti, sillä koko osaston toisia ja kolmansia sijoja oli vuosien varrella useita, ja löytyi myös ensimmäiset sija 20 kilometrin murtomaahiihdosta vuodelta 1937 ja prosenttiammunnasta 1939. Lisäksi henkilökohtaisia palkintoja Köyliön miehet saivat monista kilpailuista. Prosenttihiihtoon paikallisosasto osallistui ainakin 1928–1938 ja 1941, kilpailussa mitattiin suoritusten lisäksi sitä, kuinka suuri osa osaston jäsenistä oli mukana kilpailussa. Prosenttihiihto järjestettiin useana vuonna 1930-luvulla marssina vähälumisen talven vuoksi. Köyliöläiset ottivat monesti osaa myös taistelutoimintapartio- ja sotilasottelukilpailuihin. Lisäksi 1930-luvun alussa voimistelu tuntui olleen suosiossa, ja Köyliön voimisteluryhmä osallistui niin piirin kuin valtakunnan voimistelupäiville 1934.

Piirin viikon pituiset leiripäivät pidettiin käytännössä joka kesä Ulvilan Ravanissa, ja sinne lähti Köyliöstä yleensä vähintään muutamia miehiä, parhaimmillaan lähes 20. Ravanissa järjestettiin myös erilaisia kursseja, joista köyliöläiset osallistuivat muun muassa lääkintä-, talvitaistelu-, väestönsuojelu- ja viestikursseille. Muita kursseja järjestettiin pitkin Satakuntaa, Hämettä ja Varsinais-Suomea sekä myös pidemmällä, ja kaikkien niiden luetteleminen ei olisi mielekästä. Esimerkkeinä muista köyliöläisten suojeluskuntalaisten käymistä kursseista ovat aliupseeri- ja pioneerikurssit, joihin osallistui yleensä useampia miehiä, sekä harvinaisemmista kursseista voimistelunohjaajakurssi, poikaryhmänjohtajakurssi ja pesäpallokurssi. Näille osallistui tavallisesti yksi tai kaksi miestä kerrallaan, mutta he

varmasti jakoivat uusia tietojaan ja taitojaan muille köyliöläisille. Myös Köyliöön sattui suuremman alueen kurssi muutamaan kertaan.

Köyliön suojeluskunnalla näyttää olleen naapureistaan läheisin suhde Säkylän suojeluskuntaan. Se oli ainoa naapuri, jonka kanssa pidettiin kahdenkeskisiä kilpailuja, ja näitä kilpailuja oli suhteellisen runsaasti 1930-luvulla. Suurin osa niistä oli ampumakilpailuja sekä pesäpallo-otteluita. Voitot jakaantuivat melko tasaisesti kummallekin suojeluskunnalle.

Iltamia Köyliön suojeluskunta piti vaihtelevasti, vuosittain 2–18 kappaletta. Tavallisten, ohjelmallisten iltamien lisäksi pidettiin perheiltamia – joissa olettaisin olleen lapsillekin sopivaa ohjelmaa – sekä tanssi-iltamia, joissa ei ollut muuta ohjelmaa kuin tanssia. Näitä on järjestetty ainakin 1933 ja 1934, sillä lottien Vuorenmaan kyläosaston mainitaan pitäneen ravintolaa suojeluskunnan tanssi-iltamissa tuolloin. Ilmeisesti kyseessä olivat maksuttomat tanssit, sillä pelkkää tanssia sisältäviin ulkopuolisten iltamiin suojeluskuntataloa ei vuokrattu, eivätkä itse omistavat järjestötkään saaneet järjestää maksullisia tanssi-iltamia. Vuosina 1938–1940 suurin osa iltamista vietettiin Säkylän Hiekkarannalla, jonka vuokrauksesta lisää tuonnempana. Lotat hoitivat yleensä iltamien ravintolat. Lisäksi suojeluskuntataloa vuokrattiin muille toimijoille, mistä saatiin melko hyvin tuloja, sillä vieraiden iltamia, kokouksia ja 1940-luvun alussa jopa elokuvanäytöksiä – jotka olivat sitä ennen olleet talossa kiellettyjä – oli talossa vuosittain yleensä 10–25.

Lotta Svärd -järjestön kanssa yhdessä vietetyistä vapaus- ja itsenäisyysjuhlista kerron lottakappaleessa, sillä juhlista on kerrottu huomattavasti enemmän heidän vuosikertomuksissaan. Suojeluskunnan omista juhlista mainittakoon 1928 ja 1929 järjestetyt ratsastusjuhlat yhdessä Tampereen Ratsastusseuran kanssa.

Köyliön suojeluskunta järjesti arpajaisia useana vuonna, yleensä juhannuksena. Lotat auttoivat voittojen kokoamisessa sekä järjestivät arpajaisiin usein ravintolan, ja ainakin joinain kertoina he ovat saaneet 1/3 tuotoista. Joskus arpajaisissa oli myös muuta ohjelmaa kuin itse arvonta, esimerkiksi voimistelunäytös tai kolmiottelu. Yleensä arpajaisia luonnehditaan ”kaikin puolin hyvin onnistuneiksi”.

Aseistuksena suojeluskunnalla oli vuoteen 1930 asti ollut noin 50 kivääriä, 5–15 taskuasetta ja valopistooli, sen jälkeen aseistuksesta ei vuosikertomuksissa kerrota. Muuta varustusta olivat esimerkiksi sarka- ja kesävaatetus, manttelit, vyöt, panoslaukut, patruunat, luodit, ruuti ja ampumataulut. Urheiluvarustuksena paikallisosastolla muun muassa oli palloja, kaksi työntökuulaa, kiekko, mittanauha sekä kaksi kompassia. Lisäksi oli tietysti kansliatarpeita, kuten leimasimia, sotilaskäsikirjoja ja korttilaatikoita, sekä sairaanhoitolaatikko ja ensisiteitä, joita oli jaettu joka miehelle yksi rulla.

Suojeluskunnan taloudellinen tilanne oli ilmeisesti hieman huonompi kuin sisarjärjestönsä, ja lotista poiketen heillä oli monena vuonna velkaa johtuen suurehkoista projekteistaan. Silti mitään rahallista katastrofia ei näytä olleen, sillä käytännössä joka vuosi suojeluskunnalla oli ollut merkittynä vuosikertomukseen useiden tuhansien, joskus jopa kymmenien tuhansien, rahavarat. Vaikka asiasta ei ole mustaa valkoisella vuosikertomuksissa, Linturi kertoo vapaaherra Cedercreutzin lahjoittaneen alkuvuosina 1500 markkaa suojeluskunnalle. Hänen rouvansa lahjoi vuosittain lottia 500 markalla, joten arvatenkin myös vapaaherran lahjoitus toistui.

Suojeluskuntalaiset suorittivat vuosina 1928–1939 kuntoisuusmerkkejä, harrastusmerkkejä sekä hiihtomerkkejä. Kuntoisuusmerkkeihin vaadittiin urheilusuorituksia ainakin sotilasottelussa, marssissa, hiihtomarssissa sekä ammunnassa. Niitä oli kolmessa eri luokassa, ja Köyliössä niitä oli vuonna 1937 78 kappaletta. Harrastusmerkeissä laskettiin harjoituksissa ja muissa suojeluskunnan aktiviteeteissa käymistä, ja niitä sai viidessä luokassa, kolmen numeroidun luokan lisäksi valio- ja ansioluokassa. 1939 niitä oli Köyliöllä 79 kappaletta. Hiihtomerkkejä sai myös kolmessa luokassa, niitä suojeluskunnalla oli 11 kappaletta 1939. Myös tunnustusmerkkejä sekä ansiomitaleja löytyi suojeluskuntalaisilta muutama.

Taipaleensa alussa Köyliön suojeluskunta ei ilmeisesti ollut kovin hyvässä iskussa. Paikallispäälliköt vaihtuivat tiuhaan, ja erään entisen päällikön kanssa suojeluskunnalla oli niin vakavia rahallisia ongelmia, että asiaa piti selvittää piiriesikunnassa asti. Vasta loppuvuodesta 1924 Köyliö sai paikallispäälliköksi August Kuusiston, joka pysyi virassaan koko järjestön vielä jäljellä olleen 20 vuoden ajan. 1920 kerrotaan, ettei jäsenillä tuntunut olevan intoa urheiluun, ja harvojen kilpailuosanottajien tulokset olivat huononpuoleisia. 1924 suurin osa kivääreistä oli hyvin huonossa kunnossa, ja harjoituksissa käyntiä luonnehdittiin ”hyvin laimeaksi”. 1925 suojeluskunnan ampumatasoa pidettiin alhaisena, minkä johdosta siihen tuli kiinnittää huomiota. Tuona vuonna aloitettiin ampumakirja-ammunnat, joiden uskon olleen toistuvia harjoituksia, joiden tulokset kirjattiin ylös ja niitä seurattiin. Samana vuonna vuosikokouksessa todettiin paikallisosaston toimivan varsin heikoilla rahallisilla varoilla. 1920-luvulla kivääreihin vaihdettiin uudet piiput, mikä ilmeisesti kohensi niiden kuntoa. Paikallisosaston tila koheni 1930-luvulle tultaessa, jolloin Köyliöllä oli useana vuonna piirinsä korkein osanottotuntimäärä henkeä kohden.

Vuonna 1921 Köyliön suojeluskunta on kokouksessaan päättänyt alkaa tarmokkaasti kerätä avustusta karjalaisille, luultavasti heimosotien vuoksi Suomeen paenneille itäkarjalaisille. Alkuvuosinaan Köyliön suojeluskunta otti myös osaa paraateihin, sekä itse järjestämiinsä että muiden suojeluskuntien, joita yleensä järjestettiin sisällissodan voiton muistoksi. Paraatitoiminta jäi 1920-luvun puolenvälin jälkeen, ellei lasketa huhtikuussa 1928 järjestettyä Satakunnan piirin 10-vuotisparaatia, johon Köyliön suojeluskunnasta otti osaa ryhmä miehiä sekä paikallisosaston lippuvartio.

Ensimmäinen asiakirjoissa mainittu suojeluskuntavalatilaisuus oli toukokuussa 1927, mutta tässä juhlassa mainittiin otettavan vala niiltä, joilla se on vielä tekemättä. Kyseinen juhla ei siis ollut ensimmäinen laatuaan. Muita valatilaisuuksia järjestettiin ainakin 1931 ja 1934, kummatkin samaan aikaan lottien lupaustenantotilaisuuden kanssa.

Sekä Köyliön suojeluskunta että sen sisarjärjestö, Köyliön lotat olivat jo pidemmän aikaa toivoneet toiminnalleen omistettua tilaa kuntaan, suojeluskuntatalon rakentamista tai ostamista suunniteltiin jo 1920-luvun ensimmäisellä puoliskolla. Erimielisyyttä rakennuksen paikasta vastakkaisten järvenrantojen kunnassa luonnollisesti oli, ja rakentamista koskevissa keskusteluissa esitettiin jopa kahden talon rakentamista. Lottien vuosikertomuksessa 1927 paikallisten vapaaherra ja vapaaherratar Cedercreutzin kerrotaan luvanneen lahjoittaa tontin Köyliönjärven länsipuolelta, luultavasti Kepolasta, sekä 20 000 markkaa rakennustöihin, mikäli tontille rakennettaisiin suojeluskunnan ja Lotta Svärd – järjestön yhteinen kokoontumisrakennus. Tämän hankkeen toteutumiseksi oli myös tulossa paljon

muuta tukea, esimerkiksi järven länsipuolisilta henkilöiltä yli 10 000 markkaa rakennustöihin sekä valmiit piirustukset ja rakennusaineet. Köyliön suojeluskunta ei kuitenkaan hyväksynyt tarjousta. Syytä ei kummankaan järjestön vuosikertomuksissa mainita, mutta noin hyvän tarjouksen kohdalla siksi voidaan olettaa lähinnä sijainti, sillä suojeluskunta päätti helmikuussa 1928 rakentaa suojeluskuntatalon Köyliönjärven itäpuolelle Yttilään, vaikka tammikuussa oli toisessa kokouksessa jo päätetty talon rakentamisesta Kepolaan. Valittiin rakennuslautakunta, joka ryhtyi heti toimeen ja sai suojeluskunnan rahavaroista sitä varten 50 000 markkaa, minkä lisäksi jäsenten keskuudessa pantiin toimeen lahjakeräys, jonka tuotto oli 26 146 markkaa, 23 690 markan arvosta rakennustarpeita, kuten hirsiä, kattopäreitä ja hiekkaa, sekä erilaisia kalusteita ja muuta talossa tarvittavaa. Aiemmin oli jo pidetty iltamia, juhlia ja arpajaisia talon hankintaa varten, ja näistä oli tuottoa 30 269 markkaa. Kesäkuussa hankkeen tueksi otettiin 60 000 markan laina Köyliön Säästöpankista. Myös Köyliön lotat kantoivat kortensa kekoon talon rakennuksessa, mistä lisää tuonnempana. Tontti saatettiin rakennuskuntoon talkoilla, joihin osallistui suojeluskuntalaisia ja muita ”asianharrastajia”. Suojeluskuntatalon piirustukset teki rakennusmestari Tuominen 1600 markalla arkkitehti Jahnssonin suunnitelmista, ja itse rakentamisen sai hoitaakseen urakoitsija Palola urakkapalkalla 150 000 markkaa. Pihapiiriin rakennettiin myös ulkohuone eli käymälä, joka teetettiin K. Liliuksen piirrosten mukaan eri urakoitsijalla nimeltään Välimäki 3600 markasta. Sisustamiseen ja kalustamiseen saatiin 20 000 markan lahjoitus vapaaherra Axel Cedercreutzilta. Taloon saatiin ilmeisesti myös sähkö, mikä ei 1920-luvulla vielä ollut itsestäänselvyys maaseudulla. Se vakuutettiin Kiukaisten ym. kuntain paloapuyhtiössä, yhteensä 226 000 markasta, tosin vakuutus irtisanottiin 1932 ja siirrettiin Suomen Maalaisten Paloapuyhdistykseen 265 000 markasta. Talon vihkiäisiä juhlittiin jo 23.9.1928, ohjelmassa oli muun muassa arpajaiset sekä lentokonenäytös. Talon ympäristön kunnossa pitämiseksi järjestettiin tulevina vuosina talkoita, ja yhtä sen huonetta vuokrattiin jopa kunnalle. Vuonna 1929 päätettiin sijoittaa talolle puhelinkeskus vahtimestarin hoidettavaksi, ja seuraavana vuonna annettiin hänen ottaa työsuhdehuoneistoonsa myös posti. Tästä rakennusprojektista jäi suojeluskunnalle jonkin verran velkaa, jota seuraavina vuosina oli pikkuhiljaa pienennetty, ja vuonna 1933 se kuitattiin kokonaan vapaaherra Cedercreutzin syntymäpäivänsä kunniaksi lahjoittamien 10 000 markan turvin.

Vuonna 1929, mahdollisesti jo pari vuotta aiemmin, Köyliö jaettiin viiteen piiriin iltamien järjestämistä varten. Iltamatoimikunnan jaottelun mukaan piirit olivat Vuorenmaa, Kankaanpää-Karhia, Lähteenkylä-Vinnari, Tuiskula sekä järven länsipuoli eli muun muassa Kepola ja Pajula, joihin kuului myös pienempiä lähikyliä.

Köyliön suojeluskunta kunnosti Kankaanpään kylässä sijainneen ampumaratansa 1930. Rata oli hankittu suojeluskunnalle jo 1920-luvun alussa, mutta sitä ei ilmeisesti oltu kovin aktiivisesti käytetty ja se oli päässyt huonoon kuntoon. Kunnostustöiden tarvitsema maa-aines saatiin radan maat omistavilta parilta suojeluskuntalaiselta lähes ilmaiseksi, kun se vuokrattiin 50 vuodeksi. Yliesikunnasta saatiin hankkeen tueksi 3000 markkaa. Sitä teetettiin sekä maksettuna urakkana että talkoilla. Seuraavana vuonna, kunnostuksen vielä jatkuessa, oli koulutuksessa kiinnitetty erityistä huomiota ampumiseen ja päätettiin aloittaa korpraalikuntien väliset pienoiskiväärikilpailut, joissa kilpailtiin kuusi kertaa viikon välein sama osakilpailu, ja kokonaistulos saatiin laskemalla näiden tulokset yhteen. Näitä kisoja jatkettiin ainakin vuoteen 1937, tosin osakilpailuja vähennettiin kahteen jo 1933. Kilpailun kiertopalkintona toimi teemaan sopien pienoiskivääri. Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että rata aidattiin piikkilanka-aidalla. Ampumaradan käyttölupa saatiin vuoden 1934 syksynä, ja 1936 rata oli siinä

kunnossa, että siellä voitiin pitää alueen ja piirin mestaruuskilpailut. Vuonna 1937 radalle vielä rakennettiin ampumakatos ja varastosuoja harjoitustöinä. Mitä ilmeisimmin Köyliön rata osoittautui oikein hyväksi radaksi, sillä käyttöönottonsa jälkeen hälyttävän suuri osa alueen ja jopa piirin ampumakisoista pidettiin siellä käytännössä järjestön lakkauttamiseen asti – mitä sodilta nyt ehdittiin kilpailuja järjestää.

Lapuan liikkeen heinäkuussa 1930 Helsingissä järjestämän talonpoikaismarssin aikana ja noin kolme viikkoa sen jälkeen kerrotaan Köyliön suojeluskunnan järjestäneen suojeluskuntatalon ja -varaston vartiointia. Luultavasti pelättiin punaisemman väen levottomuuksia, joita jonkin verran valkoisen kansanosan voimannäytteeksi ja kommunismin vastustamiseksi tarkoitetun marssin jälkeen tapahtui.

Suojeluskunta antoi pyydettäessä apua eri viranomaistahoille. Lokakuun 1930 eduskuntavaalien aikaan se vartioi vaaliuurnia äänestyspaikoilla, ja joinain vuosina oli avustettu kadonneiden henkilöiden tai karanneiden vankien etsinnöissä. Vuosikertomuksista jää kuitenkin usein epäselväksi, löytyivätkö etsityt henkilöt.

Suojeluskunnalle oltiin päätetty rakentaa urheilukenttä jo 1920, mutta asia ei ilmeisesti ottanut toteutuakseen vuosikymmeneen, vaikka 1926 saatiin hankkeelle yliesikunnalta 1500 markan avustus. Lopulta toimenpiteisiin johtaneet suunnitelmat suojeluskuntatalon lähistölle perustettavaa urheilukenttää varten aloitettiin 1931, mutta maa-alueista tehdyt tarjoukset olivat tuolloin liian kalliita. Maa-alue ostettiin kuitenkin jo seuraavana vuonna ja paikan kunnostaminen talkoilla aloitettiin heti. Alueen valmistelutyö kesti yllättävän pitkään, talkoita ja osaksi palkkatöitä jatkettiin vuoteen 1936 asti. Töiden aikana hankkeelle saatiin useita avustuksia: yliesikunnalta 1500 markkaa, jotka käytettiin salaojitukseen, valtion urheilulautakunnalta 7500 markkaa, omilta lotilta 3000 markkaa sekä vapaaherra Cedercreutzilta 2000 markkaa. Vuonna 1937 paikka oli jo sen verran kunnossa, että Köyliön ja Säkylän suojeluskuntien välinen pesäpallo-ottelu voitiin pitää siellä. Niin sanotut ”varsinaiset rakennustyöt”, joihin kuului muun muassa juoksuratojen, hyppy- ja heittopaikkojen laitto sekä istutukset, tehtiin palkkatöinä 1938 ja sen jälkeen kenttä oli valmis – vaikka seuraavana vuonna mainitaan vielä kenttää laitetun moitteettomaan kuntoon piirin urheilumestaruuskisoja ja virallisia vihkiäisiä varten. Suojeluskunnan yleistarkastuksessa havaittiin, että kenttä oli ajan vaatimusten mukainen ja työt oli suoritettu huolellisesti – projektin pituuden huomioon ottaen muu olisikin ollut erittäin harmillista.

Mainittakoon mielenkiintoisena yksityiskohtana, että vuonna 1933 Köyliön suojeluskunta siirtyi käsin kirjoitetuista vuosikertomuksista kirjoituskoneella tehtyihin kertomuksiin.

Suojeluskuntatalolle rakennettiin keräämällä saaduista tarpeista tanssilava 1934. Alkuvalmistelut suoritettiin talkoilla ja varsinainen rakennustyö palkkatyönä. Suojeluskuntatalossa ei olisi sääntöjen mukaan saanut pitää tanssi-iltamia, mutta oletan, että kyse oli vain talon sisätiloista – muutenhan tanssilavan rakentaminen olisi ollut melkoisen turhaa. Lavasta ei tosin puhuta dokumenteissa sen rakentamisen jälkeen, joten sitä ei taidettu paljoa käyttää.

Köyliössä suoritettiin 1935 suuri suojeluskunnan pioneerityöoperaatio, kun Yttilän puolelta Kirkkosaareen johtavan vanhan, heikkokuntoisen sillan tilalle rakennettiin uusi. Hanke suoritettiin kolmen viikon aikana helmi-maaliskuussa. Köyliön suojeluskunta oli töissä koko ajan, ja muutamina päivinä

saatiin apua myös Säkylän, Kiukaisten, Euran, Eurajoen ja luultavasti myös Kokemäen suojeluskunnilta. Lisäksi mainitaan käytetyn jonkin verran siviilityövoimaa. Piirustukset, ohjeet ja valvonnan työlle antoi suojeluskuntain aluepäällikkö. Sillanluovutustilaisuus sekä siltajuhlat pidettiin 19.5.1935.

Lokakuussa 1935 pidettiin Säkylässä Köyliön ja Säkylän suojeluskuntien järjestämät juhlat, joiden tuotto meni olympiarahastoon, sillä Suomi oli innokkaasti rakentamassa olympiastadionia Helsinkiin ja hakemassa olympialaisten isännyyttä. Juhlien yhteydessä järjestettiin paikallisosastojen välinen pesäpallo-ottelu, jonka Köyliö voitti juoksuin 20-3. Tämä pesäpallon naapuriottelu uusittiin seuraavina vuosina muutamaan kertaan.

19.4.1938, samassa yhteydessä vapauspäivän juhlinnan kanssa, vietettiin Köyliön suojeluskunnan 20-vuotispäiviä. Juhlat järjestettiin yhteistyössä lottien kanssa, jotka totta kai huolehtivat tarjoiluista. Vieraiksi kutsuttiin ”kaikki pitäjässä vapaussotaan osallistuneet rintamamiehet”. Ilmeisesti punaisten puolella taistelleiden katsottiin osallistuneen ”kapinaan”, ei ”vapaussotaan”, sillä en usko heidän saaneen kutsua, vaikka vastapuolenkin osallistuminen sotaan on kiistaton. Tilaisuudessa kerrotaan keskustellun vilkkaasti menneistä ja juhlaa kuvataan onnistuneeksi.

Vuonna 1938 Köyliön suojeluskunta vuokrasi Säkylän Hiekkarantaa, jossa se piti kesäkaudella iltamia ja ravintolaa – vaikkakin jälkimmäinen oli todellisuudessa lottien vastuulla. Hiekkarannan toimintaa varten nimitettiin Hiekkaranta-toimikunta, johon kuului 9 miestä, mutta ehkä hieman yllättävästikin lotat, jotka ravintolan pyörittivät, oli jätetty toimikunnassa ilman edustajaa. Hiekkarannan vuokrauksen perimmäinen syy oli tulojen hankkiminen, ja se onnistuikin ”aika hyvin”. Vuokrausta jatkettiin seuraavana vuonna ja iltamia pidettiin, mutta ravintola ei toiminut enää yhtäjaksoisesti. Toimikuntaakaan ei enää valittu, vaan esikunta hoiti tarvittavat asiat. Vuonna 1940 Hiekkarantaa vuokrattiin vain loppukesä.

Vuoden 1938 syksypuoli oli Köyliön suojeluskunnalle työntäyteistä aikaa. Elo-syyskuussa suojeluskuntatalossa suoritettiin ulkomaalaus, sisämaalaus oli tehty vuotta aiemmin. Lokakuussa puolestaan rakennettiin paikallisosastolle venehuone Yttilänottaan, Köyliönjärven itärannalla sijaitsevalle niemelle. Hanketta varten saatiin yliesikunnalta 1590 markkaa. Vielä ehdittiin myös hankkia uusi kalusto torvisoittokunnalle, joka aiottiin paikallisosastoon perustaa. Varat saatiin jäsenten piirissä toimeenpannulla keräyksellä, joka tuotti yli 18 000 markkaa, sekä paikallisen kartanonomistajan 5000 markan lahjoituksena. Seuraavana vuonna into jatkui, ja suojeluskuntatalo sai peltikaton.

Melko yllättyneenä panin merkille, ettei Köyliön suojeluskunnan vuosikertomuksessa 1939 mainita talvisodan syttymistä tai muutakaan sotaan liittyvää sanallakaan, vaikka se on luultavasti kirjoitettu tammikuussa 1940, talvisodan keskellä. Lottien vastaavan vuoden kertomuksessa sota on koko ajan läsnä. Ainoa vihjaus asiasta on se, että suojeluskunta sai vuoden loppupuolella runsaasti lahjoituksia varusteiden hankintaa varten – mikä selittää suojeluskunnan rahavarojen yhtäkkisen nousun muutamasta tuhannesta markasta yli 100 000 markkaan – ja hankkinut esimerkiksi 10 kivääriä sekä 34 takkia, mutta syytä ei mainita.

Köyliön suojeluskunta vaikuttaa toimineen talvisodan aikana jokseenkin normaalisti, vaikkakin hieman hiljaiseloa pitäen. Sotaväkeen määrättyjä oli sodan aikana tietenkin runsaasti, ja kuten sanottua,

he joutuivat eroamaan suojeluskunnasta, eivätkä muutenkaan olisi pystyneet osallistumaan toimintaan ”sieltä jostakin”. Vaikka suojeluskunnalta saadut opit ja varusteet olivat tärkeässä roolissa, köyliöläisten suojeluskuntamiesten toiminta rintamalla ei täten ollut varsinaisesti suojeluskunnan toimintaa ja puuttuu siksi vuosikertomuksista. Kotiseudun toimia pitivät luultavasti yllä vanhemmat miehet, jotka ainakin aluksi säästyivät sotapalvelukselta. Vuoden 1940 alkupuolella kerrotaankin tulleen jäsenmäärään tuntuva vähennys, kun nostomiehet – eli vanhempaa ja huonokuntoisempaa väkeä – kutsuttiin rintamalle.

Toki suojeluskunnallakin silti oli määrätyt toimensa sodan aikana. Liikekannallepanon toimittaminen ennen talvisotaa kuului suojeluskunnalle. Köyliöön sijoitetun sotavankileirin vartiointitehtävät olivat osittain suojeluskuntalaisten vastuulla leirin poissiirtoon huhtikuun puolessavälissä asti, ja he hoitivat myös ilmavalvontaa sekä puhelinkeskuksen vartiointia. Lisäksi paikallisosasto auttoi lottia heidän monenlaisissa keräyksissään rintamajoukkojen hyväksi, ja vartioi suojeluskuntatalolla ollutta puhelinkeskusta.

29.1.1940 sattui ainoa sotatoimi Köyliön alueella talvisodan aikaan. Neuvostoliittolainen pommikone joutui tekemään pakkolaskun Köyliönjärven jäälle. Eräs koneen kolmesta lentäjästä oli käynyt aseistettuna kahdella talolla rannan lähellä, joista toisessa häntä ei oltu päästetty sisään ymmärrettävästi hätääntyneen emännän toimesta, ja toisella hän oli turhaan yrittänyt kommunikoida talon naisväelle jotain Latviasta miesten ollessa hyökkäysvalmiudessa navetan takana. Tämän jälkeen hän palasi koneelleen, jonka lähelle alkoi saapua suojeluskuntalaisia ottamaan selvää tilanteesta. Kun antautumiskäskyjä ei toteltu, avasivat suojeluskuntalaiset tulen kohti konetta, mihin vastattiin lentokoneen konekiväärillä. Suojeluskuntalaisille ei tullut tappioita taistelussa, sillä konekivääriä ei saatu suunnattua tarpeeksi alas. Neuvostoliittolaisista lentäjistä kuoli kaksi, toinen tulituksessa, toinen oman käden kautta sytytettyään ensin koneensa tuleen. Lähitaloissa käynyt lentäjä sen sijaan antautui. Aiheesta voi lukea lisää liitteestä 1, joka on tapahtumassa mukana olleen suojeluskuntalaisen haastattelu.

Patruunoiden säästämiseksi ampumakilpailujen järjestäminen oli kielletty talvisodan aikana ja luultavasti sen jälkeenkin syksyyn 1940 asti, eikä siis esimerkiksi piirin ampumamestaruuskilpailuja järjestetty tavalliseen tapaan, vasta marraskuussa oli piirin maastoammuntakilpailut. Ampumaharjoituksiakin pidettiin Köyliössä vain kerran toukokuussa piiriesikunnan määräämänä kaikille suojeluskuntalaisille sekä kerran syksyllä kilpailujoukkueelle. Toukokuun harjoituksissa suoritettiin myös taisteluvarusteiden puhdistus, tarkistus ja vertailu kirjanpitoon, olihan suurella osalla suojeluskuntalaisista varmasti ollut suojeluskunnalta saatu ase ja muuta varustusta mukana rintamalla. Vuosikertomus ei paljasta, kuinka paljon varusteita paikallisosasto mahdollisesti menetti talvisodassa. Piiriesikunnan määräyksestä suojeluskunta tarvitsi lisää varastotilaa, ja sitä hankittiin vuokraamalla kaksihuoneinen asuinrakennus sekä muuttamalla suojeluskuntatalon vintti säilytystilaksi. Näistä toimenpiteistä tulleet kustannukset maksoi niiden määrääjä eli piiriesikunta.

Myös urheilutoiminta oli vaatimatonta välirauhan aikana. Kuntoisuusmerkkeihin vaadittuja suoritustilaisuuksia ei järjestetty vuonna 1940, ja jo mainittujen piirin maastoammuntakilpailujen lisäksi järjestettiin vain yhdet piirin suunnistuskilpailut. Kurssejakaan ei pidetty välirauhan aikana lainkaan niin paljon kuin yleensä, tai ainakaan niihin ei Köyliöstä osallistuttu. Suurin osa kursseista, joihin vuonna

1940 saatiin osallistuttua, oli alokaskursseja. Suojeluskunta kuitenkin hoiti sodasta palanneiden miesten siviilivaatteiden korvausasioita koko vuoden.

Jotain uuttakin saatiin sentään aikaan. Loppuvuodesta 1940 jo aiemmin mainittu torvisoittokunta saatiin kokoon, ja se piti harjoituksia kerran viikossa. Lisäksi toukokuussa 1941 vietettiin aseveliyhdistyksen kanssa sankarien muistojuhlaa, johon kuului jumalanpalvelus, sankarihaudoilla käynti sekä tilaisuus suojeluskuntatalolla. Samanlainen tilaisuus vietettiin myös toukokuussa 1942 ja 1943.

Köyliön varavankila, jonka tiluksilla sotavankileirikin oli ollut, suljettiin loppuvuonna 1940. Tämän kerrotaan vähentäneen paikallisosaston jäsenmäärää tuntuvasti, kun vankilan laajalti suojeluskuntaan kuulunutta henkilökuntaa muutti pois Köyliöstä työskentelemään muualle. Tästä huolimatta Köyliön suojeluskunnan jäsenmäärä on lisääntynyt noin 40:llä vuonna 1940, minkä voisin ajatella johtuvan siitä, että talvisodan jälkeen seudulle tulleisiin jääskeläisiin evakoihin kuuluneet suojeluskuntamiehet olivat liittyneet uuden sijoituskuntansa paikallisosastoon. Jatkosodan jälkeen siirtoväkenä tulleet räisäläläiset taas eivät ehtineet liittyä Köyliön suojeluskuntaan ennen sen lakkauttamista.

Välirauhan aikana suojeluskuntien ja samalla lottien piirijako uudistui, ja Köyliön suojeluskuntaväki siirtyi Satakunnan piiristä Vakka-Suomen piiriin. Samalla piirin pääpaikka siirtyi Porista Raumalle. Kokemäki jäi Etelä-Satakunnan piiriin, mutta onneksi tärkein naapuri Säkylä pysyi samassa piirissä. Ravanin leirille ei Köyliöstä ole enää lähdetty 1940, sillä perinteinen leiripaikka jäi myös toiseen piiriin. Vastaavalle leirille lähdettiin kesäkuussa 1941 Naantaliin, tosin pienemmällä joukolla kuin Ravaniin oli lähdetty.

Jatkosodan kynnyksellä, liikekannalle panon alettua ylimääräisinä harjoituksina 18. kesäkuuta, suojeluskunta varusti köyliöläiset joukot sotakelpoisiksi, ja piiriesikunta kutsui jo aiemmin ilmasuojelujoukkoihin varattuja miehiä – eli vanhempia ja muita sellaisia suojeluskuntalaisia, joita ei ainakaan heti kutsuttaisi rintamalle – ja ohjeisti heitä joukkojen toiminnasta. Nimestään huolimatta ilmasuojelujoukkojen tehtäviin kuului kaikenlainen kotirintaman suojaaminen sekä myös osittain rintamajoukkojen huoltoa. Suuri osa suojeluskuntamiesten toiminnasta jatkosodan aikana liittyi näihin joukkoihin, joihin kuitenkin kuului myös runsaasti muuta väkeä. Köyliön ilmasuojelujoukkojen päämaja oli suojeluskuntatalolla, jossa myös majoitettiin osaa joukoista. Eräs ilmasuojelujoukkojen tehtäväalue oli ilmavalvonta, jota he suorittivat suojeluskuntatalolla. Muualla ilmavalvonnan suorittivat lotat. Ilmasuojelujoukot eivät kuitenkaan ehtineet toimia kauaa jatkosodan ensimmäisenä vuonna, sillä jo syyskuun loppuun mennessä kaikki niihin kuuluneet miehet oli siirretty hälytysvahvuuteen. Ilmasuojelukeskus suojeluskuntatalolla päivysti vuoden 1941 loppuun, jolloin sekin lopetettiin. Jostain syystä ilmasuojelujoukoille järjestetyille kursseille on kuitenkin otettu osaa vielä marras-joulukuussa. Työhön kuului myös suojeluskunnan varastojen vartiointia. Ilmeisesti ilmasuojelujoukot kuitenkin perustettiin uudelleen 1942, sillä niistä puhutaan vuosikertomuksessa kuin mitään lakkauttamisia ei olisi ollutkaan. Joukoille oli järjestetty suojeluskunnan toimesta koulutustilaisuuksia ja harjoituksia piiriesikunnan ohjeiden mukaan.

Jo jatkosodan alussa 1941 Köyliöön perustettiin sotavankileiri, kuten talvisodankin aikana. Ilmeisesti sen vartiointi oli nyt kuitenkin vakituisten miesten käsissä, sillä suojeluskunnan ei mainita sitä tehneen. Vuoden 1942 aikana suojeluskunta oli mukana etsimässä sotavankikarkureita, joita saatiin

kiinni kolme. Etsintöjä oli ollut jo jatkosodan alkaessa, jolloin suojeluskunta joutui etsimään kuutta liikekannallepanomääräyskarkuria.

Suojeluskuntalaisten olisi myös kuulunut osallistua sankarihautajaisiin, mutta he ovat 1942 saaneet noottia ”laimeasta” palveluksesta tällä saralla.

Kesken jatkosodan melskeen sattui Köyliön suojeluskuntaväelle ylimääräinen isku, kun suojeluskuntatalo paloi salaman sytyttämänä kesäkuussa 1942. Suojeluskuntaväki oli palon jälkeen päättäväistä, ja sodasta huolimatta talo rakennettiin uudelleen jo samana ja seuraavana vuonna. Rakennustyöt annettiin 558 000 markasta hoidettavaksi rakennusmestari Reunaselle jälleen arkkitehti Jahnssonin piirustuksien mukaan. Suojeluskuntatalo oli palovakuutettu, mutta vakuutuksesta luultavasti saadusta summasta ei puhuta vuosikertomuksessa. Alun perin yksikerroksisesta talosta tehtiin jälleenrakennuksessa kaksikerroksinen tilan lisäämiseksi, mutta muuten se muistutti ulkonäöltään hyvin paljon vanhaa taloa. Uuden suojeluskuntatalon vihkiäistilaisuus oli 21.2.1943, ja kutsuvieraina oli muun muassa suojeluskuntapiirin komentaja. Samalla kertaa juhlittiin myös suojeluskunnan 25-vuotispäiviä. Lotat tarjosivat tilaisuudessa kahvit sekä päivällisen, ja ohjelmassa oli puheita ja tervehdyksiä. Taloa kutsuttiin ennen paloa vain suojeluskuntataloksi, nykyinen Lallintalo-nimitys annettiin uudelleen rakennetulle talolle. Jälleenrakennuksesta jäi suojeluskunnalle velkaa niin paljon, että vapaaherra Cedercreutzin nimenomaan velan lyhentämiseen tarkoitetun 100 000 markan lahjoituksen jälkeenkin sitä oli vielä 50 000 markkaa. Vuosina 1943 ja 1944 järjestettiin raha- ja viljakeräys jäsenten keskuudessa velkojen maksamista varten, viljaa saatiin 10 500 markan edestä. 1944 suojeluskunta vielä kyseli avustuksia ja lainoja eri tahoilta velan maksua varten, ja vaikka lotat eivät suostuneetkaan heiltä vielä keväämmällä pyydettyyn lainaan, he antoivat marraskuussa omasta kuolinpesästään 20 000 markkaa suojeluskuntatalon velkojen maksuun.

Moskovan välirauhan ehtojen seurauksena suojeluskuntajärjestö määrättiin lakkautettavaksi. Ennen lakkauttamistaan järjestö ja sen paikallisosastot pyrkivät siirtämään omaisuutensa muille toimijoille, jotta sitä ei jouduttaisi luovuttamaan Neuvostoliitolle. Köyliön suojeluskunnan viimeinen kokous oli 5.11.1944, kaksi päivää ennen suojeluskuntien määrättyä lakkautuspäivää. Paikallisosaston omaisuus uudelleenjaettiin seuraavasti:

- Lallintalo irtaimistoineen, tontteineen ja urheilukenttineen Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisosastolle
- Lottatupa-rakennus (joka siis sijaitsi suojeluskunnan mailla) Köyliön aseveliyhdistykselle

Kaikki jäljellä ollut rahallinen omaisuus laitettiin luultavasti Lallintalon velkojen maksuun ennen sen luovuttamista MLL:lle. Ampumaradan kohtalosta en saanut selvyyttä.

Köyliön suojeluskunnan poikaosasto eli sotilaspojat

Poikatyön aloittamisesta Köyliössä keskusteltiin jo 1929, mutta suojeluskunnalle perustettiin virallinen poikaosasto vasta 1933. Kuitenkin jo monta vuotta ennemmin oli poikaikäisille järjestetty esimerkiksi hiihtokilpailuja samassa yhteydessä miesten kanssa, ja paikallisosaston poikia oli jopa lähetetty piirin yhteisille Ravanin leiripäiville. Virallinen perustaminen lieneekin vaikuttanut ns. ”kasvatukselliseen” puoleen enemmän kuin urheiluun ja leireihin, joita jo monta vuotta oli vilkkaasti ollut. Ravanin leirin poikaosanottajamäärä tosin moninkertaistui virallistamisen yhteydessä: yleensä leirillä

oli ollut noin viisi poikaa, 1933 melkein 30. Virallistamisen tuoman innostuksen jälkeen leirin poikaosanottajamäärä kyllä laski hyvin nopeasti aiemmalle tasolle.

Poikaosastolla toimi vuosittain johtaja sekä useita kouluttajia, jotka totta kai kuuluivat suojeluskuntaan. Jäseniä osastolla oli vuosittain 30–60. Pojan täytettyä 17 vuotta hän oli voinut halutessaan liittyä varsinaiseen suojeluskuntaan, mitä monet, joskaan eivät läheskään kaikki, ikänsä vuoksi poikaosastosta eronneet tekivätkin.

Poikaosastolle pidettiin sekä teoreettisia että käytännöllisiä oppitunteja eri teemoista. Teoriatuntien aiheita olivat maasto-oppi, isänmaan historia, liikuntakasvatus, retkeily ja leirielämä, palontorjunta, ensiapu sekä yleinen sotilaskoulutus, johon kuului esimerkiksi ampuminen. Käytännön tunnit käsittivät maastoleikkejä, liikuntaa, yleistä sotilasopetusta, lauluharjoituksia sekä pienoiskivääriammuntaa, vaikka alle 17-vuotiaille jäsenille ei olisikaan saanut vielä antaa asetta. Harjoituksiin on osallistuttu suhteellisen hyvin, vain muutamina kertoina niihin osallistui alle 20 poikaa vuosina 1933–1938, joilta on olemassa harjoituspäiväkirjoja. Harjoituksia oli yleensä 2–4 tuntia kerrallaan, joskus pidempäänkin, ja niissä oli lyhyempiä jaksoja eri aiheita, sekä teoreettisia että käytännöllisiä. Harjoitustuntien määrä laski alun innostuksen jälkeen: vuonna 1933 poikakoulutusta pidettiin noin 40 tuntia, vuonna 1938 enää noin 10.

Kuten ennen virallistamista, poikaosastolle järjestettiin tietenkin edelleen urheilu- ja ampumakilpailujakin samaan aikaan miesten kanssa, ja suurempienkin alueiden kilpailuihin osallistuttiin hyvin tuloksin, ensimmäisiä sijojakin löytyi, Linturi kertoo Köyliön poikien olleen jopa käytännössä voittamattomia pienoiskivääriammunnassa. Myös prosenttihiihtoon osallistuttiin ainakin 1934–1937. Köyliön pojat ottivat osaa lähialueen tai piirin poikaleireille useina vuosina. Poikaleirit olivat yleensä 3–5 päivän mittaisia. Lisäksi Köyliön poikia osallistui pojille tarkoitetuille kursseille.

Poikaosastolla oli oma voimistelujoukkue, joka jo vuonna 1934 esiintyi Helsingissä yleisillä voimistelujuhlilla. Voimistelujoukkueelle pidettiin ylimääräisiä harjoituksia ainakin vuonna 1935, kuten myös pesäpallojoukkueelle, joka ilmeisesti kisasi Köyliön ja Säkylän poikaosastojen välisissä pesäpallo-otteluissa. Pojilla oli myös yksi kahdet iltamat osastonsa hyväksi, vuosina 1933 ja 1935.

Jatkosodan aikana sotilaspoikien toiminnan kuvataan olleen lamassa, sillä rintamalle määrätyn johtajan tilalle valitulla henkilöllä oli niin paljon muuta puuhaa, ettei hän kyennyt kunnolla keskittymään poikiin. Lisäksi poikia oli vaikea saada aktiviteetteihin, sillä heitä tarvittiin erityisen paljon kotiensa töissä miesten ollessa sotimassa. Pojat osallistuivat kuitenkin nuorten talkoisiin sekä mottitalkoisiin, joissa hakattiin polttopuita.

Lotta Svärd

Lotta Svärd oli vuosina 1920–1944 toiminut suomalainen naisten vapaaehtoisuuteen pohjautunut maanpuolustustyön tukijärjestö. Järjestö perustettiin tukemaan suojeluskuntia.[5] Lotta Svärd -

[5] Wikipedia

järjestössä oli jäseniä yli 240 000 vuonna 1944. Väestömäärään suhteutettuna se oli aikanaan maailman suurin naisten vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestö.

Sotavuosien 1939–1944 aikana lotat toimivat lukuisissa erityyppisissä maanpuolustusta tukevissa toimissa ja vapauttivat noin 25 000 miestä sotilaallisiin tehtäviin. Järjestö lakkautettiin Moskovan välirauhan ehtojen perusteella liittoutuneiden valvontakomission vaatimuksesta vuonna 1944.[6]

Lotta Svärd -järjestön toiminta pohjautui vapaussodan valkoisten joukkojen suojeluskuntien piiriin muodostuneeseen naisten vapaaehtoiseen toimintaan. Aluksi toiminta oli pienimuotoista, ensimmäiset suojeluskuntia avustaneet naisryhmät keskittyivät lähinnä näiden kokoontumisten kahvittamiseen ja muonittamiseen, mutta sodan päätyttyä toiminta sai järjestelmällisempiä muotoja, kun suojeluskuntien ylipäällikkö määräsi 29.8.1919 perustettavaksi suojeluskuntien yhteyteen Lotta Svärd -naisyhdistyksiä. Yhdistykset olivat paikallisia, ja ne kuuluivat paikallisen suojeluskunnan esikuntaan. Tehtävänä oli auttaa suojeluskuntien varusteiden ja esimerkiksi lääkintätarpeiden valmistuksessa, kerätä varoja avustustoimintaan ja toimia liikekannallepanon aikana lääkintä- ja huoltoapuna.

Suojeluskuntien yliesikunta pyrki määrätietoisesti eriyttämään naistoiminnan omaksi organisaatiokseen. Tammikuussa 1921 ylipäällikkö määräsi Lotta Svärd -yhdistysten keskusjohtokunnalle väliaikaisen puheenjohtajan, ja annetussa päiväkäskyssä todettiin Lotta Svärd -paikallisyhdistysten toimivan oman keskusjohtonsa alaisena, eivätkä paikallisten suojeluskuntien osana. Lotta Svärd toimi siis itsenäisenä järjestönä, hallinnon puolesta suojeluskunnista erillään. Toisin kuin Suojeluskuntajärjestö, se ei ollut erityiseen lakiin perustunut julkisoikeudellinen järjestö, vaan juridisesti se oli tavallinen rekisteröity yhdistys. Järjestö pysyi kuitenkin Suojeluskuntain ylipäällikön valvonnan alaisena, ja niin sanotut toimivat jäsenet tekivät kirjallisen sopimuksen seurata suojeluskuntaa liikekannallepanotilanteessa. Hallinnon eriyttämisestä huolimatta uudistus tiivisti entisestään Lotta Svärdin ja suojeluskuntain yhteistyötä.[7]

Järjestöön kuului vain naisia, ja lottatyö oli vapaaehtoista. Vuonna 1920 alkoi näyttää siltä, että Lotta Svärd -yhdistykset tarvitsivat oman ja itsenäisen keskusjohdon. Rekisteriin valtakunnallinen Lotta Svärd -yhdistys merkittiin 9.9.1920. Nimen järjestö sai Runebergin Vänrikki Stoolin tarinoiden runosta *Lotta Svärd*.

Lotta Svärdin tehtävät oli ryhmitelty jaostoittain: lääkintäjaosto, muonitusjaosto, varusjaosto, toimisto- ja viestijaosto, keräys- ja kansliajaosto sekä kenttälotat. Jokainen lotta kuului vähintään yhteen jaostoon. Vuoden 1941 vuosikokouksessa eri jaostojen tehtävät määriteltiin yksityiskohtaisesti.

Pikkulotat olivat 8–16-vuotiaita tyttöjä. Vuonna 1931 nuorisotyötä varten perustettiin tyttöosasto, ja siihen saivat vanhempiensa suostumuksella liittyä kahdeksan vuotta täyttäneet. Tyttöosastoja oli vuonna 1935 jo 512 kappaletta ja niissä 13 066 pikkulottaa. Lottatyttöjen oma merkki oli heraldinen ruusu. Pikkulotille järjestettiin erilaisia kursseja ja opetettiin isänmaallisuutta. He osallistuivat erilaisiin töihin aikuisten lottien kanssa.

[6] Wikipedia
[7] Wikipedia

Pikkulotat joutuivat sotavuosina nuoresta iästään huolimatta varsin vaativiin tehtäviin ja työskentelivät esim. sairaaloissa ja kanttiineissa sekä auttoivat varusjaoston lottia. Pikkulottia alettiin nimittää lottatytöiksi jatkosodan aikana vuonna 1943, koska pikkulottanimi ei enää kuvannut sitä vastuullista työtä, jota nämä nuoret tekivät. Lottatyttöjä oli vuoden 1943 lopulla 48 858. Lottatyttöjen toiminta päättyi yhtä aikaa Lotta Svärd ry:n kanssa. Järjestössä oli tuolloin 52 000 lottatyttöä eli alle 17-vuotiasta jäsentä.

Lottien tarkoituksena oli sotien aikana 1939–1944 avustaa sotilaita tai vapauttaa miehiä sotilaiksi muista tehtävistä. Talvi- ja jatkosodan aikana oli koko ajan keskimäärin 13 000 lottaa armeijan apuna sotatoimialueella. Kotirintamatehtävissä työskenteli päätoimisesti noin 50 000 lottaa. Lisäksi 100 000 lottaa toimi apulaisina oman työnsä ohessa. Lottien toiminta oli Lotta Svärd -järjestön periaatteiden mukaisesti aseetonta. Joillakin lotilla saattoi olla mukanaan oma käsiase, mutta lottia jopa kotiutettiin, mikäli selvisi, että he olivat harjoitelleet aseenkäyttöä. Aseiden käyttöön ei missään vaiheessa tullut tarvetta.[8]

<u>Köyliön Lotta Svärd –järjestö</u>

Koko Lotta Svärd -järjestön tavoin Köyliön paikallisosasto oli kiinteästi yhteydessä suojeluskuntiin, erityisesti tietenkin omaan Köyliön paikallisosastoonsa. Tämä kytki lotat sisällissodan jälkeisessä jakaantuneessa Suomessa valkoiselle puolelle. Valkoisen, suurpiirteisesti katsoen paremmin toimeen tulevan väen painotus tulee näkyviin jo titteleissä: paikallisosaston virkailijoita tituleerataan varsinkin 1920-luvun vuosikertomuksissa lähinnä rouviksi ja neideiksi, paljon vähemmän emänniksi. 1930-luvulla emäntiä alkaa kuitenkin olla enemmän, ja 1938 on jo kokonaan luovuttu tittelien käytöstä. Talvisodan jälkeen oltiin jo valmiita ottamaan punaisia naisia järjestöön, mutta siitä lisää tuonnempana.

Vuosikertomuksissa on monessa kohtaa kirjoitettu lähes runosuoni pulputen isänmaallisen hengen tärkeydestä, Jumalan rakkaudesta ja siunauksesta sekä uutteran lottatyön merkityksestä. Vapauspäiviä, eli pitäjän punaisten hallinnasta vapauttamisen muistopäiviä, sekä itsenäisyyspäiviä vietettiin myös joka vuosi juhlallisesti. Valkoisen Suomen ja sen aatteiden korostamisesta huolimatta mitään suoraa inhoa tai edes epämiellyttävyyttä punaista kansanosaa kohtaan ei vuosikertomuksista löydy. Ainoat negatiivissävytteiset maininnat ovat 1930-luvun keskipaikkeilta. 1933 juhannusravintolasta mainittiin ”olosuhteet tavallista epäedullisemmiksi työväen arpajaisten yms. tähden”. Tällöinkin negatiivisuuden toi ymmärtääkseni lähinnä kilpailu asiakkaista, ei niinkään aate itsessään. 1936 pellavakankaan lahjoittajan mainitaan tehneen lahjoituksensa tunnustuksena lottien työstä sekä ”muistaen kauhulla v. 1918 tapahtumia”. Toki vuosikertomuksiin on varmasti siistitty järjestöläisten todellisia mielipiteitä.

Köyliön Lotta Svärd –yhdistyksen tarina alkaa 8.1.1919 – ensimmäisen kokouspöytäkirjan mukaan jo 1918 – toimintansa aloittaneesta suojeluskunnan ompeluseurasta, tosin jo sitä ennen kerrotaan valkoisten naisten varustaneen omia miehiään sisällissotaan sekä avustaneen perääntyviä valkoisia

[8] Wikipedia

joukkoja. Ompeluseuran toiminnasta mainittakoon, että se lahjoitti Köyliön suojeluskunnalle tekemänsä lipun, ja sen luovuttamis- ja vihkimistilaisuus oli 1919. Vasta elokuussa 1923 ompeluseura päätti liittyä virallisesti Lotta Svärd –yhdistyksen Porin piiriin seuraavan vuoden alusta, ensimmäisessä toimintakertomuksessa vuodelta 1924 kerrotaan päätöstä edeltäneen ”monia epäilyjä”. Paikallisosasto oli virallisesti edustettuna piirin vuosikokouksessa ensi kerran helmikuussa 1924 Kokemäellä.

Jäsenmaksu Köyliössä oli aluksi kymmenen markkaa vuodessa toimivilla jäsenillä, mutta se nousi parilla markalla vuosiksi 1925–1932, minkä jälkeen palattiin kymmeneen markkaan. Kannattavien jäsenten maksu oli 25 markkaa. Viimeisenä vuonna 1944 maksuihin tuli huima nousu, kun toimivien jäsenmaksuksi tuli 15 markkaa ja kannattavien 50 markkaa. Paikallisosastossa oli tavallisten jäsenten lisäksi johtokuntaan kuuluneet puheenjohtaja, sihteeri, rahastonhoitaja, eri jaostojen päälliköt sekä joillekin edellä mainituille varahenkilöt, tosin useat johtokunnan jäsenet hoitivat kahta tehtävää. Lisäksi myöhemmin hälytyspäälliköiksi kutsutut, hälytyksen tullessa oman kylänsä organisoivat henkilöt on mainittu 1928. Jäsenet oli jaettu toimiviin ja kannattaviin jäseniin, kuten suojeluskunnassakin. Vuoteen 1933 asti ainoa kannattajajäsen oli paikallinen vapaaherratar Ingrid Cedercreutz, joka kyseisestä vuodesta lähtien oli myös kunniajäsen. Uudeksi jäseneksi toivovaa piti yleensä kahden paikallisosastoon kuuluvan lotan suositella – joskus harvoin myös suojeluskuntalaisen tai muun ”oikeamieliseksi” tiedetyn suositus kelpasi –, joten heidät uskottiin soveliaiksi, eikä asiakirjoista ole tullut vastaan tilanteita, joissa suositellulta kandidaatilta olisi evätty jäsenyys. Jäsenten määrä nousi kahtena ensimmäisenä virallisena lottavuonna nopeasti alun 28:stä 81:een, mutta vakiintui vuoden 1927 jälkeen 1930-luvun puoleenväliin asti noin 70:een. 30-luvun loppupuolella jäsenmäärä nousi ja ylitti sadan – tosin kannattajajäsenet alkoivat muodostaa entistä suuremman osan paikallisosaston jäsenistä, vuonna 1942 jopa puolet – ja sotavuosina jäsenmäärä oli parhaimmillaan 183. Toimivia jäseniä oli eniten vuonna 1940, 148 lottaa. Jäsenmäärän suuren nousun syynä viimeisinä vuosina lienee sekä sotien aiheuttama maanpuolustustunne, sisällissodan punaisiin päin olleiden perheiden naisten yleisempi hyväksyminen järjestöön, että – erityisesti juuri vuonna 1940 – luovutetun Karjalan lottien liittyminen sijoituskuntiensa paikallisosastoon. Talvisodan jälkeen Köyliön Lotta Svärd –osastoon liittyi karjalalaisista lähinnä jääskeläisiä lottia. Jatkosodan jälkeen alueelle asutettiin lähinnä toisen kunnan, Räisälän, asukkaita, mutta räisäläläiset lotat eivät liiemmin ehtineen liittyä Köyliön osastoon ennen koko järjestön lakkauttamista.

Köyliössä toimi kaksi lottien kyläosastoa, Tuiskula ja Vuorenmaa. Vuorenmaa on Köyliön alueen eteläisin kylä, Tuiskula toiseksi pohjoisin, mutta ennen Karjalan evakoiden asuttamista pohjoisin kylä Voitoinen oli väestöltään hyvin pieni, ja Olavi Linturi toteaakin voitoislaisten miesten osallistuneen Tuiskulan kyläalueen suojeluskuntaharjoituksiin – voinemme siis olettaa myös voitoislaisten lottien, joita henkilökohtaisesti tiedän olleen ainakin yhden, osallistuneen Tuiskulan kyläosaston toimintaan, varsinkin, kun sitä on eräässä vuosikertomuksessa nimitetty Tuiskula-Voitoisten kyläosastoksi. Täten voinemme nimittää Tuiskulaa lottien järjestäytymisessä pohjoisimmaksi kyläksi. Suojeluskuntatalo, lottatoiminnankin keskus, sijaitsi melko keskellä kuntaa Yttilässä, joten Vuorenmaasta ja Tuiskulasta oli sinne pisimmät matkat. Täten omien kyläosastojen perustaminen lienee luonnollisinta juuri näille kylille. Vuorenmaan kyläosasto mainitaan ensi kerran 1931 ja jäseniä siinä oli vuodesta riippuen 18–29. Tuiskulan kyläosaston toiminta alkoi 1936, jäseniä siinä oli 6–19. Kyläosastoilla oli omat

johtokuntansa puheenjohtajineen, sihteereineen ja rahastonhoitajineen. Kyläosaston järjestivät usein omia ompeluiltojaan, ja jonkun kerran ne järjestivät myös omia iltamia.

Jo ensimmäisen virallisen lottavuoden 1924 vuosikertomuksessa mainitaan toivottavana perustaa paikallisosastoon eri jaostoja. Vuonna 1927 tämä jaostojako toteutettiin, ja asiakirjoissa nimetään jo muonituspäällikkö, varustuspäällikkö sekä keräyspäällikkö. Vuonna 1929 mainitaan nelihenkinen kurinpitolautakunta, joka antoi lotan sopimattomasta käytöksestä varoituksen kaksi kertaa ennen lakkauttamistaan 1939. Eri jaostojen toiminnasta aletaan kertoa erikseen vuonna 1935, minkä jälkeen jaostojen jäsenmäärät on myös kerrottu, mutta varsinkin ennen tätä jaostojen määrittelemisestä huolimatta kaikki tekivät vähän kaikkea. Köyliössä oli alun perin muonitusjaosto, lääkintäjaosto, varusjaosto sekä keräys- ja kansliajaosto, mutta jatkosodan vuosina keräys- ja kansliajaosto oli jakautunut keräys- ja huoltojaostoon sekä toimisto- ja viestijaostoon. Koko toiminnan ajan suurin jaosto on muonitusjaosto, jonka jäseniä oli jokaisena mainittuna vuonna useita kymmeniä enemmän kuin seuraavaksi suurimmassa jaostossa, joka jatkosodan alkuun asti oli keräys- ja kansliajaosto ja jatkosodan vuosina lääkintäjaosto. Vuosina 1936–1943 muonitusjaostossa oli noin 50–70 lottaa, lääkintäjaostossa noin 10–30 lottaa sekä keräys- ja kansliajaostossa 10–25 lottaa. Varusjaostossa oli jatkosotaan asti vain 1–3 henkeä, mutta käytännössä kaikki lotat hoitivat varustetyötä ompeluiltojen kautta. Jatkosodan aikana varuslottien määrä nousi pariinkymmeneen. Vuonna 1940, osittain myös 1941, jokaisen jaoston jäsenmäärä nousi noin 10–20 henkeä siirtolottien vuoksi. Vaikka jokainen lotta ilmeisesti kuului yhteen tai useampaan jaostoon myös Köyliössä, läheskään kaikki eivät olleet käyneet jaostokohtaisilla kursseilla. Siirtolotat mukaan lukien, muonituskurssin tai sotilaskeittiökurssin on parhaimmillaan käynyt lotista 48, lääkintä-, sairaanhoitoapulais- tai eläinlääkintäkurssin 37, varus- tai pesuambulanssikurssin 23, sekä keräys- ja kansliajaoston tai sen seuraajien piiriin kuuluvan kurssin (kanslia-, ilmavalvonta-, viesti- ja radiosähköttäjäkurssit) 12. Erikoisuutena mainittakoon yhden lotan suorittama voimistelunohjaajakurssi. Joidenkin lottien mainitaan myös suorittaneen useamman kurssin.

Ryhmäjako mainitaan toteutetun vuonna 1928 ja sen kerrotaan olleen ainakin ennen vuotta 1934 merkityksellisempi kuin jaostojako. Tarkemmista jakoperusteita ei vuosikertomuksissa kerrota – oletan ryhmien kuitenkin olleen alueperusteisia, lähekkäin asuneista koottuja.

Lottapuvun kerrotaan yleistyneen paikallisosastossa jo vuoden 1925 jälkeen. Lottaneula, lottalakki ja ”muu asianmukainen varustautuminen” mainitaan jokaisen osaston lotan kunnia-asiaksi. Tarkkoja lukuja lottapuvun vuosittain hankkineista ei kuitenkaan ole, joten on mahdollista, että asiaa on kaunisteltu vuosikymmenkertomukseen. Tähän viittaa myös se seikka, että muutaman sivun päässä ollut lause, jossa kerrotaan kaikkien lottien nuo varusteet hankkineen, on vedetty yli.

Ompeluillat, joita kutsuttiin myös työilloiksi, olivat tärkeä osa Köyliön lottien toimintaa koko järjestön olemassaolon ajan. Ompeluilloissa, nimensä mukaisesti, tehtiin varusteita suojeluskunnalle, lotille itselleen, armeijalle, vähäosaisille sekä muille hyväksi katsotuille vastaanottajille ja omien tai suojeluskunnan arpajaisten voitoiksi esimerkiksi ommellen ja neuloen. Käsitöiden lomassa laulettiin virsiä ja luettiin isänmaallista sekä muuta soveliasta tekstiä. Niitä järjestettiin sekä koko paikallisosaston yhteisinä, että kyläosastojen ja muiden kyläalueiden omina tilaisuuksina. Paikkoina toimivat joko suojeluskuntatalo tai, varsinkin kylien omissa illoissa, jonkun lotan koti. Vuosikokouksia lukuun

ottamatta paikallisosaston yleiset kokoukset järjestettiin tavallisesti ompeluiltojen yhteydessä. Yhteisiä ompeluiltoja on useimpina vuosina ollut kymmenen molemmin puolin, mutta kylien omat illat mukaan lukien luku nousee yleensä vähintään yli 20:een, huippuvuonna 1928 iltoja oli yhteensä 69. Vuonna 1936 otettiin ompeluilloissa käyttöön nimenhuuto: ellei lotta käynyt vuoden aikana vähintään viidessä ompeluillassa, hänen jäsenmaksunsa nousi viidellä markalla. Vuorenmaan kyläosaston ompeluilloissa kerättiin jatkosodan aikana kahvirahaa markan verran. Talvi- ja jatkosodan aikana lottien ompeluilloissa kävi myös järjestöön kuulumattomia naisia, jotka halusivat antaa oman panoksensa armeijan varustamiseen.

Toinen lottien päätoimi oli suojeluskunnan muonittaminen. Köyliön suojeluskuntaa ruokittiin joka vuosi 3–19 harjoituksissa, vuonna 1943 muonitettavia harjoituksia oli jopa 37, tosin niihin oli laskettu normaalien harjoitusten lisäksi ilmasuojelujoukkojen ruokinta. Määrä on yllättävänkin suuri, kun ottaa huomioon, että suuri osa suojeluskuntaan kuuluneista miehistä oli rintamalla. Vuodesta 1933 paikallisosaston kerrotaan muonittaneen myös Köyliön sotilaspoikien eli suojeluskunnan poikaosaston harjoituksia, usein pienemmin kuin varsinaista suojeluskuntaa eli kahvilla tai kahvinkorvikkeella ja pullalla. Sotilaspoikien harjoituksia on yleensä muonitettu alle kymmenen kertaa vuodessa. Ulvilan Ravanin kylässä vuosittain järjestettyjen suojeluskuntapiirin leiripäivien ravitsemista tuettiin Köyliöstä 1924–1938 joka vuosi – tarkkojen ruokatarpeiden hieman vaihdellen – useilla hehtolitroilla perunoita, kymmenillä kiloilla jauhoja tai ryynejä, kymmenillä litroilla herneitä, juureksilla sekä yleensä sadoilla markoilla rahaa. Köyliöstä myös yleensä lähti yksi tai kaksi lottaa osaltaan käytännössä järjestämään muonitusta Ravaniin. Näiden säännöllisten ruokintojen lisäksi paikallisosasto on usein osallistunut muiden suojeluskunnan tapahtumien muonittamiseen. Näitä ovat olleet muun muassa lähikuntien yhteiset harjoitusleirit, piirin pioneerikurssit, oman suojeluskunnan urheilukenttä- ja siltatalkoot vuosina 1932–36 sekä 1935 ja Kankaanpään harjoituskeskus vuosina 1936–37. Myös muita kuin suojeluskuntaa voitiin muonittaa joko ilmaiseksi tai maksusta, esimerkiksi 1934 järjestettiin Köyliön maatalousjuhlien ravintola, kesäkuussa 1939 varavankilan soilla riehuneen tulipalon aikana lotat muonittivat palokuntaa ja kesäkuussa 1941 veteraaniurheiluliiton poikaleiriä, joka jäi kesken liikekannallepanon tullessa. Sotien ja välirauhan aikana muonituksessa piti ottaa huomioon ruokatarpeiden säännöstely, kokouspöytäkirjassa joulukuulta 1940 määrätään muonitettavia ottamaan (osto)kortit mukaan muonitukseen, myöhemmin heidän piti myös tuoda itse osa ruoasta, sekä tiukasti kerrotaan säännöstelyrikkomukset tulkittavan epäisänmaallisuudeksi.

Iltamia oli Köyliön lotilla kahdenlaisia: omia sekä Köyliön suojeluskunnan järjestämiä, joissa huolehdittiin tarjoilusta. Suojeluskunnan iltamia oli vuosittain 4–17, epäselvien merkintöjen vuoksi mahdollisesti enemmänkin. Omat iltamat, joita oli 1–6 vuosittain, painottuvat 1920-luvulle ja 1930-luvun alkuun, myöhempinä vuosina niitä ei ilmeisesti enää ole järjestetty. Yleinen tuottotaso jää epäselväksi, mutta vuonna 1938 koko vuoden iltamat tuottivat hieman yli 2300 markkaa.

Vapausjuhlaa tai vapauspäivää, eli pitäjän punaisista vapautumisen muistopäivää, vietettiin joka vuosi huhtikuun puolenvälin tienoilla, itsenäisyyspäivää tietenkin 6.12. Kummassakin juhlassa oli yleensä hyvin selvä ja toistuva kaava. Ensin kokoonnuttiin suojeluskunnan keralla jumalanpalvelukseen, jonka jälkeen molemmat järjestöt marssivat suojeluskunnan lipun perässä suojeluskuntatalolle. Talolla lotat järjestivät kirkkokahvit, minkä jälkeen seurasi varsinainen juhla ohjelmineen, jossa lotat saattoivat pitää ravintolaa. Vuosien varrella suojeluskunnan kanssa järjestettiin myös jääkäri-

invalidijuhla 1933, kesäjuhlat 1935, maanpuolustusjuhla 1937 sekä suojeluskunnan 20-vuotisjuhla huhtikuussa 1938, missä lotat järjestivät juhlaillalliset. Poikkeus juhlissa oli vuoden 1939 itsenäisyyspäivä, jolloin suojeluskuntapiirin esikunta määräsi, ettei juhlia tule järjestää, vaan niiden tilalla pidetään suojeluskunnan harjoitukset. Syyksi voi arvata juuri syttyneen talvisodan. Jatkosodan vuosina itsenäisyysjuhlat oli järjestetty.

Lottatyöhön kuului olennaisena osana järjestää keräyksiä soveliaiksi katsottujen kohteiden hyväksi. Yleensä autettavat olivat joko maanpuolustuksellisia asioita tai ”puutteenalaisia” ihmisiä. Keräyksiä toteutettiin muun muassa vuonna 1938 Mannerheimin patsaan hyväksi, minkä oletan ajan huomioon ottaen tarkoittavan Tampereen patsasta, rajaseudun linnoittamisen hyväksi vuosina 1939–1940 Rajanturvan keräyksen muodossa, sekä sotavuosina paikallisen huoltotyön, eli lähinnä siirtoväen, sotaorpojen ja muun vähäosaisemman väestön auttamisen hyväksi. Sotavuosien keräyksistä lisää tuonnempana. Erikoisuutena voidaan mainita vuoden 1931 vaatehätäapukeräys Suomussalmen ja Hyrynsalmen hätääkärsiville. Kyseiset kunnat sijaitsevat Kainuussa kaukana Säkylästä, ja keräys olikin päätetty järjestää keskusjohtokunnan kiertokirjeen ehdotuksesta. Syynä oli suuri työttömyys alueella, luultavasti 1930-luvun lamasta johtuen. Lisäksi lotat lahjoittivat usein samansuuntaisiin kohteisiin omista varoistaan ja tarpeistaan. Lahjoituksia ovat saaneet muun muassa Vapaussodan Invalidiliitto sekä muut invalidit, sotasairaalat, Elli Malmgren -rahasto, lottapäivät sekä oma suojeluskunta erilaisiin suojeluskuntatalon huoltotöihin. Lisäksi mainittakoon lottien kustantama tunnustuspalkinto suojeluskuntapiirin urheilumestaruuskilpailuiden 1939 parhaalle köyliöläiselle miehelle, sekä monena vuonna lähetetyt joulupaketit köyliöläisille asepalvelustaan suorittaneille nuorukaisille. Paikallisosasto on osallistunut myös suojeluskuntaväen syntymäpäivä-, hää- ja läksiäislahjoihin sekä paikallis-, piiri- että valtiotasolla.

Lotta-lehteä alettiin vuosikertomuksen mukaan tilata Köyliössä vuonna 1929, silloin tilattiin 11 vuosikertaa. Tilausten määrä nousi verkkaisesti, vuonna 1942 vuosikertoja tilattiin 36. Viimeisenä vuosikertomusvuonna on kuitenkin tapahtunut huomattava nousu, sillä 1943 vuosikertoja tilattiin 56. Joululottaa, yksittäistä joululehteä, myytiin enemmän, sotavuosiin asti viidenkymmenen kappaleen molemmin puolin joka vuosi, mutta sotavuosina senkin myynti nousi rajusti ja 1943 sitä myytiin Köyliössä 150 kappaletta. Myös Pikkulotta-lehteä, lapsille suunnattua lottien lehteä, alettiin Köyliöön tilata sotavuosina, vuonna 1943 22 vuosikertaa, vaikka pikkulottatoimintaa ei kunnassa ilmeisesti ollutkaan.

Köyliön lotat myivät myös kaikenlaista muuta tavaraa. Suuri osa myynnistä liittyi erilaisiin hyväntekeväisyyksiin, esimerkiksi invalidi-, sotaorpo- ja inkerinmerkkejä myytiin kyseisten ryhmien hyväksi ja valtakunnallisten tai piirikohtaisten arpojen myynnillä oli omat tukemisen kohteensa, kuten piirin kenttäsairaalan hopea-arvat vuonna 1933 sekä ilmapuolustusarvat talvi- ja jatkosotien aikana. Useimpina vuosina on myyty Jääkäri-invalidi-julkaisua, jonka tuotto on mitä ilmeisimmin mennyt sisällissodan valkoisen puolen invalideille. Toki lotat ovat keränneet myynnillä rahaa myös omaan käyttöönsä, mutta suuri osa näistä tavaroista myytiin kuitenkin paikallisosaston lotille itselleen, sillä esimerkiksi lottapukukangas ja lottaneula piti lottien itse ostaa, samoin kuin erilaiset suorituksista saadut merkit, kuten 10-vuotis- tai hiihto- ja kävelymerkit. Omille lotille myytyjä tarvikkeita olivat myös muun muassa erilaiset lottakäsikirjat, lottien säännöt ja Kultaiset sanat sekä lottamerkein varustetut käyttötavarat. Joitain tarvikkeita, kuten Suojeluskuntaväen laulukirjoja ja sota-aikana ylipäällikön

päiväkäskyjä, myytiin luultavasti sekä omalle väelle että muille kuntalaisille. Vuonna 1937 lotille tuli hieman erikoisempaa tavaraa, kun Lotta Svärd -järjestön keskusjohtokunnan toimittamia sotamarsalkka Mannerheimin kuvia myytiin 11 kappaletta.

Lotat lahjoittivat suojeluskunnalle kaiken sen työn ja ruoan, jota harjoitusten muonittamisessa tarvittiin, ja useimmiten suojeluskunnan tilaisuuksissa pidettyjen ravintoloiden ja kahviloiden tuotto lahjoitettiin ainakin osittain suojeluskunnalle. Lisäksi omaa suojeluskuntaa totta kai varustettiin, vuosikertomusten perusteella tosin vähemmän kuin olisi voinut odottaa, sillä niissä mainitaan tavaroiden lahjoituksista omalle suojeluskunnalle vain kolme kertaa. Todennäköisesti suojeluskunnan varustaminen on kuitenkin katsottu niin olennaiseksi osaksi lottatyötä, ettei sitä ole useinkaan erikseen mainittu. Tästä suojeluskunnan melko mittavastakin rahallisesta ja rahanarvoisesta tukemisesta huolimatta Köyliön Lotta Svärd -paikallisosaston talous pysyi vahvoissa kantimissa. Vuosikertomusten tilitiedoissa on joskus suuriakin heittoja, niin etteivät peräkkäisten vuosien luvut täysin täsmää, ja varsinkin sotavuosina talousluvut ovat monimutkaiset – erityisen arveluttava on vuoden 1940 rahallisen omaisuuden lisäys yli 140 000 markalla edellisvuoteen nähden, sillä normaalina vuonna lisäystä on tullut parhaimmillaankin muutamia tuhansia markkoja ja sota-ajan runsaatkin lahjoitukset menivät heti käyttöön – mutta yleisesti ottaen vuoden talous ei kertaakaan näyttänyt jääneen miinuksen puolelle, ja edellisvuotta vähemmän säästöjä tulevalle vuodelle – eli vuoden menot olivat ylittäneet kyseisen vuoden tulot – on ennen sotavuosia vain kerran.

Pitkäaikaisin kannattaja- sekä kunniajäsen vapaaherratar Cedercreutz on joka vuosi lahjoittanut paikallisosastolle 500 markkaa. Vuonna 1931 hän lahjoitti vielä toiset 500 markkaa kenraali Mannerheimia ja presidentti Svinhufvudia esittävien taulujen hankintaan, tuona vuonna hän siis lahjoitti yhteensä 1000 markkaa. Taulut lahjoitettiin Köyliön suojeluskunnalle. Vuosina 1939 ja 1940 hänen ei ole erikseen kerrottu lahjoittaneen perinteistä viisisatastaan, mutta oletan hänen olleen suurelta osin mukana paikallisosaston saamissa melkein 20 000 markan arvoisissa lahjoituksissa huoltotyön hyväksi. Viimeisenä kokonaisena toimintavuonna 1943 vapaaherrattaren on kerrottu lahjoittaneen 1000 markkaa.

Köyliön lotat suorittivat järjestönsä hiihto- ja kävelymerkkejä vuosina 1928–1942. En ole selvillä merkkien saamiseen tarvittavista suorituksista, mutta merkkejä oli kolmea laatua: pronssisia, hopeisia ja kultaisia. Lisäksi on suoritettu ”viivoja”, joiden arvelen tarkoittavan kultaiseen merkkiin lisättyjä osia, ”käpyjä”, joita sai, kun kultaisen merkin vaatimukset suoritti uudelleen. Merkkejä suoritettiin Köyliössä noin sata kappaletta, tosin merkkejä oli harvemmalla lotalla, sillä kultamerkin haltialla oli luultavasti myös hopea- ja pronssimerkit. Urheilumerkkien suorittamisen lisäksi Köyliön lotat osallistuivat vuosina 1932–1938 ja 1943 prosenttihiihtoihin ja -kävelyihin yhdessä suojeluskuntansa kanssa. Niissä mitattiin varsinaisten tulosten lisäksi myös sitä, kuinka suuri osa paikallisosastojen jäsenistä osallistui tapahtumaan.

Satakunnan piirin, viimeisinä vuosina Vakka-Suomen piirin, vuosikokoukseen osallistuttiin Köyliöstä melkein joka vuosi, yleensä kahden edustajan voimin. Samoin osallistuttiin ahkerasti lottapäiville, sekä valtakunnallisille että Satakunnan piirin omille, tosin sotien ajalta ei lottapäivävierailuista enää ole mainintoja. Osanottajia oli yleensä yhden ja kymmenen väliltä. Vuonna 1935 köyliöläisiä

lottia oli ”työlottina” Porin valtakunnallisilla lottapäivillä, he muun muassa järjestivät kirkkokahvit, osallistuivat kuoroon ja kuljettivat tavaroita.

Suojeluskuntatalon rakentamista toivoivat myös, tai ehkä paremmin sanottuna erityisesti, lotat. He patistelivat asian kanssa vatvovia miehiä ryhtymään toimeen, ja olivat pahoillaan suojeluskunnan kohdalla kerrotun vapaaherraparin tarjouksen hylkäämisestä, mutta ottivat myöhemmin Yttilään rakennetun talon ilmeisesti hyvin vastaan. He lahjoittivat tuleviin hanketta tukeviin arpajaisiin kaikki ompeluiltojen työnsä ja lisäksi 1000 markkaa.

Vuonna 1929 paikallisosasto teki melko mittavat hankinnat kalustoon ja varustukseen. Niihin kuuluivat 2 sadetakkimanttelia, 2 lakkia, 2 selkäreppua, 6 työ- ja 2 tarjoiluesiliinaa, suuri kahvipannu, 36 kahvikuppia ja 12 syvää lautasta, sekä vielä lisäys ”y.m.”. Hankintojen hinnaksi tuli yhteensä 828,25 markkaa. Seuraavina vuosina tehtiin yleensä aina hiukan lisähankintoja, muun muassa juomalaseja ja ämpäreitä. Lisäksi 1931 paikallisosasto voitti lottien keskusjohtokunnan arpajaisista 50 lautasta, 50 mukia ja 60 veitsikköä. Voittolautaset päätettiin ottaa heti muonituksissa käyttöön. Suuria ostoksia olivat vuonna 1934 hankittu Alfa-kenttäkeitin kaikkine osineen, joka tuli maksamaan 2019 markkaa, sekä seuraavana vuonna ostetut 50 juomalasia, 50 paria kahvikuppeja ja niihin kuuluneet maitokannut, kermakot ja sokerikot. Vuonna 1935 paikallisosaston mainitaan, ensimmäistä kertaa vuosikertomuksissa, hankkineen itselleen toimisto- ja järjestötarvikkeita, kuten rekisteröimis- ja liittymiskaavakkeita, arkistokannet, paperia ja laulukirjoja. Pitkällisen rahanhankinnan tuloksena saatiin 1936 hankittua ”soittokone”, joka kokouspöytäkirjan mukaan oli piano. Juhannusravintolaa oli jo monen vuoden ajan pidetty soittokonerahaston hyväksi, ja varoja oli hankittu myös muilla tavoin. Pianoa voitiin vuokrata suojeluskuntatalossa tapahtumia järjestäville ulkopuolisille tahoille 25–50 markan hintaan, mutta sitä oli määrä käyttää vain ohjelmanumeroiden musiikkiin, tanssimusiikkia sillä ei saanut soittaa.

Lotat olivat hyvin tietoisia vaalien merkityksestä kansakunnalle, ja vuoden 1930 vuosikertomuksessa kerrotaan jokaiseen Köyliön kylään nimetyn lotta, jonka tehtävänä oli tehdä kaikki, minkä kykeni, jotta jokainen ”isänmaansa parasta harrastava” äänioikeutettu nainen kävisi äänestämässä lokakuun alun eduskuntavaaleissa. Kyseessä oli keskusjohtokunnan julistus, joten äänestysvilkkaudennostoprojekti oli valtakunnallinen. Nimenomaan Köyliön äänestysvilkkaudesta ei minulla ole tietoa, mutta jonkinlaista tulosta lottien projektin voidaan ajatella saavuttaneen, sillä äänestysvilkkaus nousi yli kymmenen prosenttiyksikköä ja Kokoomus sekä Maalaisliitto (nykyinen Keskusta) saavuttivat pienempien oikeistopuolueiden kanssa kahden kolmasosan enemmistön eduskuntaan Sosiaalidemokraattien määrällisestä voitosta huolimatta. Kokoomus teki eduskuntapaikkojen silloisen ennätyksensä ja ylitti sen vasta 1980-luvulla, Maalaisliitto saavutti paikoissa laskettaessa koko historiansa (Keskustan aika mukaan lukien) toiseksi parhaan tuloksen, jota ei sittemmin ole rikottu. Kommunistien listoilta ei valittu ainuttakaan edustajaa, mutta listojen kokoamista oli hankaloittanut osittain kesken hyväksynnän olleet kommunistilait. Nämä ennenaikaiset vaalit järjestettiin nimenomaan kommunistilakien vuoksi, ja ottaen huomioon Lotta Svärd -yhdistyksen kiinteän suhteen valkoisen Suomen suojeluskuntiin, ”isänmaan parasta harrastava” äänestäjä mitä luultavimmin nähtiin juuri oikeistopuolueiden kannattajaksi. Kommunistilait lyötiinkin uudella, oikeistoenemmistöisellä eduskunnalla kokonaan läpi.

Vuonna 1931 Köyliön lottien paikallisosasto rekisteröitiin sosiaaliministeriön yhdistysrekisteriin. Palovakuutus 16 300 markasta osastolle hankittiin vuonna 1935 Suomen Maalaisten Paloapuyhdistykseltä, tosin 1941 kerrottiin kokouspöytäkirjassa vakuutusmaksun nostosta 50 000 markasta 75 000 markkaan. Vakuutus tulikin vielä myöhemmin tarpeeseen.

Ensimmäiset lottalupaukset Köyliössä on ilmeisesti annettu vasta 9.8.1931. Lupauksen antoi silloin 43 lottaa jumalanpalveluksen aikana alttarin ympärillä kirkkoherralle. Samassa jumalanpalveluksessa annettiin suojeluskuntavaloja. Tilaisuudessa oli läsnä myös piirijohtokunnan edustaja. Jumalanpalveluksen jälkeen jatkettiin suojeluskuntatalolla, jossa vapaaherratar Cedercreutzin kustantamat marsalkka Mannerheimin ja presidentti Svinhufvudin taulut luovutettiin lotilta suojeluskunnalle suojeluskuntatalon juhlasalin seinille ripustettaviksi. Seuraavat lottalupauksenantotilaisuudet mainitaan vasta 10-vuotisjuhlassa 1934, jossa lupauksia annettiin 11, sekä 1938, jolloin annettiin niin ikään 11 lupausta. Jatkosodan aikana lupauksia annettiin vuosittain, yhteensä 50 lottaa, mutta vielä vuonna 1942 paikallisosastossa oli 30 lottaa, jotka eivät olleet antaneet lottalupausta.

Paikallisosasto järjesti ensimmäistä kertaa juhannusravintolan vuonna 1933, ja sen järjestämisestä tuli perinne vuoteen 1939 asti. Ravintola järjestettiin yleensä Polsussa Köyliönjärven länsipuolisella rannalla, ja sen kohderyhmäksi mainitaankin järvessä sijaitsevan Kirkkosaaren juhannuskirkosta tulijat. Toisinaan juhannusravintolaa on pidetty myös järven itärannalla tai itse saaressa. Tuloa saatiin tavallisesti alle 1000 markkaa, parhaimmillaan hiukan yli. Vuosina 1933–1936 juhannusravintola pidettiin soittokonerahaston hyväksi.

Vuonna 1933 Köyliön paikallisosasto päätti itsenäisyyspäivänä pitämässään kokouksessa hakea keskusjohtokunnalta oikeutta kutsua kunniajäsenekseen koko järjestön kymmenvuotisen taipaleen ajan kannattajajäsenenä olleen sekä joka vuosi 500 markkaa järjestölle lahjoittaneen paikallisen vapaaherratar Cedercreutzin kiitoksena hänen henkisestä ja aineellisesta avustaan. Vapaaherrattaren kerrotaan ottaneen ehdotuksen vastaan sydämellisesti kiittäen. Seuraavassa vuosikertomuksessa keskusjohtokunnan lupa on tullut ja vapaaherratar on vuodenvaihteen tienoilla virallisesti kutsuttu kunniajäseneksi.

Köyliön Lotta Svärd -yhdistyksen 10-vuotisjuhla pidettiin 1.1.1934. Juhlaa alettiin tietenkin valmistella vuoden 1933 puolella, ja tähän keskittyikin vuoden lopun toiminta. Paikallisosasto toimitti keräyksen omien lottiensa keskuudessa juhlasta koituvien kulujen kattamiseksi. Muonituspäällikkö ja muutama emäntä ottivat huolekseen päivällisen järjestämisen. Vuorenmaan lotat sitoivat 50 metriä köynnöstä ja koristelussa oli auttamassa myös suojeluskuntalaisia. Juhlaan kutsuttiin entinen keskusjohtokunnan puheenjohtaja, piirijohtokuntaa, vapaaherra ja vapaaherratar Cedercreutz, suojeluskuntapiirin ja -alueen johtokuntaa sekä oma suojeluskunta. Uudenvuoden päivänä kokoonnuttiin ensin jumalanpalvelukseen, jonka aikana antoi lottalupauksen 11 lottaa sekä määrittämätön määrä suojeluskuntalaisia valansa. Sen jälkeen juhla jatkui suojeluskuntatalolla päivällisen merkeissä, ja kello 17 alkoi juhlailtama, jonka runsaassa ohjelmistossa oli muun muassa laulukuvaelma, kansantanssia ja kirkkoherran puhe. Juhlassa jaettiin 10-vuotismerkkejä 20 lotalle, joista useimmat olivat olleet osastossa erilaisissa johtokunta- ja luottamustehtävissä. Järjestön lakkautukseen asti 10-vuotismerkkejä jaettiin aina vuosittain kymmenen vuotta paikallisosastossa jäseninä olleille lotille.

Vuonna 1935 painatettiin korteille 2000 kappaletta Lotta Svärd -piirien värikarttoja, jonka oli piirtänyt Köyliön lääkintäpäällikkö Elma Sainio. Kyseessä oli Suomen kartta, johon oli merkitty yksinkertaistetut lottapiirien rajat, ja jossa piirit oli väritetty kyseisen piirin tunnusväreillä. Korttien myynti aloitettiin lottapäivillä Porissa ja ne maksoivat kolme markkaa kappale. Lääkintäpäällikkö mainosti ja myi niitä suurimmalta osalta itse, mutta myös Satakunnan piirijohtokunta hoiti myyntiä yli koko Suomen. Piirijohtokunta sai myyntipalkkiona 20 prosenttia tuotoista. Värikarttojen myynnillä perustettiin lääkintärahasto käytettäväksi piirtäjän toivomuksen mukaan lääkintälottakoulutukseen Köyliön paikallisosastossa. Rahastoon saatiin vuoden vaihteeseen mennessä 1800 markkaa. Rouva Sainio lahjoitti yhden värikartan Köyliön paikallisosastolle yhdessä presidenttipari Svinhufvudin kehystettyjen kuvien kera. Värikartat olivat ilmeisen suosittuja koko maassa, ja niiden myymistä jatkettiin enemmän tai vähemmän aina järjestön lakkautukseen asti. Vuonna 1937, jolloin varoja oli kertynyt 7306,50 markkaa, otettiin uusi, 10 000 kappaleen painos ja toivottiin, että kortit edelleen tekevät kauppansa ympäri maata. 1943 talletuksia oli hieman yli 17 000 markan edestä. Kuva värikartasta on tutkimuksen liitteessä 14.

Näillä varoilla kustannettiin 1939 yksi lääkintäjaoston lotta Tuusulaan neljäviikkoiselle valmistavalle lääkintäkurssille sekä sen jälkeen kuuden kuukauden sairashoitoapulaisen kurssille sotilassairaalaan Viipuriin, josta hänen mainitaan saaneen kiitettävän todistuksen. Kurssin jälkeen hän on lähtenyt talvisotaan rintamalotaksi, ilmeisesti ainoana alkuperäisenä köyliöläisenä, lisäksi mainitaan kahden paikallisosaston siirtolotan olleen ”toimenlottina”.

Suojeluskuntatalolle hankittiin 1936 verhot kaikkiin ikkunoihin sekä liina juhlasalin puhujapöydälle. Suojeluskunnan urheilukentän laittoon lahjoitettiin 3000 markkaa. Samana vuonna nimeämätön ”vaatimaton eläkevanhus” on lahjoittanut pellavakangasta pyyheliinoiksi tunnustuksena lottien työstä.

Täysin omia arpajaisia Köyliön lottien paikallisosasto ei järjestänyt kuin yhden kerran vuonna 1936. Arpajaisten valmistelu ja toteutus voittojen hankkimisineen nielikin suurimman osan järjestön toiminnasta alkuvuoden aikana. Ne järjestettiin juhannuksena, ja päävoittona oli naisten pyörä. Tilaisuudessa oli arpajaisten lisäksi muutakin juhannusohjelmaa, kuten kuorolaulua ja näytelmä, ja sinne saatiin puhumaan lottien keskusjohtokunnan entinen puheenjohtaja, joten arpajaiset noteerattiin lottapiireissä laajemminkin. Yleisöä kerrotaan olleen runsaasti, ja tuotto oli yli 11 000 markkaa. Mutta vaikka omia arpajaisia ei enempää järjestettykään, paikallisosasto oli ahkera avustamaan Köyliön suojeluskunnan ja jopa piiriesikunnan järjestämiä arpajaisia. Monena vuonna lotat ovat lahjoittaneet näihin tilaisuuksiin palkintoja, yleensä käsitöiden muodossa, minkä kerrotaan olleen useana vuonna 1920-luvulla ompeluiltojen päätarkoitus. Lotat ovat myös huolehtineet paikallisten arpajaisten muonituksista, eli ravintolasta tai kahvituksesta, ja avustaneet tilaisuuksien ohjelmanumeroissa. Usein lotat ovatkin saaneet suojeluskunnan arpajaisten tuotoista kolmasosan kiitoksena vaivoistaan.

Vuosi 1936 oli Köyliön paikallisosastossa innovatiivista aikaa, sillä tuona vuonna järjestettiin myös ensimmäiset joulumyyjäiset. Näitä myyjäisiä järjestettiin myös kahtena seuraavana vuonna, mutta talvisodan sytyttyä 1939 niitä ei pidetty poikkeuksellisen ajan vuoksi, eikä niitä ilmeisesti jatkettu tulevinakaan vuosina. Myyjäiset järjestettiin suojeluskuntatalossa noin viikko ennen joulua, ja myytävänä oli käsitöitä, lottien valmistamia leipomuksia, vapaaherratan Cedercreutzin Helsingistä asti tuomia makeisia sekä muuta joulutavaraa. Myyjäisten kerrotaan onnistuneen hyvin ja tuotteiden

menneen ”kuin kuumille kiville”. Tulo on ollut 1000–2000 markkaa vuosittain. Ainakin kahtena vuonna myyjäisten jälkeen oli pidetty suojeluskuntaväen yhteiset pikkujoulut.

24.6.1939 avattiin ”Lottatuvaksi” kutsuttu kahvilakioski Kankaanpään kylään. Suojeluskunnalle on maksettu puolet tuloista vuokrana, sillä paikka oli suojeluskunnan omistuksessa. Lottatuvassa oli keväästä syksyyn tai alkutalveen vakituinen emäntä, jota sunnuntaisin auttoi vuorollaan yksi lotta. Tulojen kerrotaan olleen suhteellisen hyvät, mutta ensimmäisenä vuonna perustamiskustannukset nielivät siitä ison osan, esimerkiksi pelkkä irtaimisto oli arvioitu melkein 3000 markan arvoiseksi. Talletuksena pankkiin on kuitenkin voitu laittaa 2881 markkaa. Vuokra, kustannukset ja säästö huomioon ottaen tulon ennen menojen poistoa on täytynyt olla jo ensimmäisenä vuonna hyvinkin yli 10 000 markkaa. 1940 tupa sai ulkohuoneen, ja 1941 siellä oleva omaisuus vakuutettiin 5000 markasta. Tupa ei toiminut enää 1942.

Vuonna 1939 Köyliön lottien paikallisosasto otti asiakseen lahjoittaa jokaiselle paikkakunnan kansakoululle sotamarsalkka Mannerheimin taulun omistuskirjoituksineen. Kyseisenä vuonna kuva lahjoitettiin Voitoisten ja Pajulan kansakouluille, vuonna 1941 Yttilän kansakoululle ja 1943 Tuiskulan ja Vuorenmaan kansakouluille. Hanke jäi kuitenkin kesken Lotta Svärd -järjestön lakkautuksen vuoksi, eivätkä kaikki koulut ehtineet saada kuvaansa, ainakaan lottien toimesta.

Talvisotaa edeltäneenä kesänä viisi Köyliön lottaa oli muonittamassa Karjalan kannaksen linnoitustöitä, talvisodan aikana linnoitusalueella oli ilmeisesti vain yksi köyliöläinen muonittaja. Vuosina 1939 ja 1940 paikallisosasto oli myös pitänyt kahden hengen voimin yleistä ravintolaa Säkylän Hiekkarannalla, joka oli suojeluskunnan vuokraama.

Talvisodan alettua mainitaan lotille tulleen useita uusia tehtäviä. Poikkeusajan toiminnan tukemiseksi paikallisosasto on saanut erittelemättömiltä tahoilta lahjoituksina lähes 20 000 markkaa, mihin arvoon kuului 1000 markan arvosta villakangasta ja muutama kultasormus. Nämä varat kerrotaan heti käytetyn ajankohtaisten tarpeiden hankintaan. Eräs apteekkari, jonka ei kerrota eikä kielletä olleen köyliöläinen, lahjoitti lääkintäjaostolle lääkeaineita 436 markan arvosta.

Väestönsuojelukeskuksessa, joka sijaitsi suojeluskuntatalossa, oli vartiossa yksi lotta kerrallaan, mutta vuoden 1940 puolella lotat oli vapautettu kyseisestä tehtävästä toistaiseksi. Neljä lottaa nimettiin hankintapäällikön apulaisiksi. Tärkeänä uutena tehtävänä oli totta kai myös huoltotoimi. Tähän liittyen paikallisosaston puheenjohtaja oli ollut kansanhuoltolautakunnan neuvottelukokouksessa, jonka johdosta Köyliössä päätettiin ottaa lottien järjestettäväksi kuntaan mahdollisesti saapuvien noin 2000 evakon muonitus ja muu huolto yhdessä kansanhuoltotoimen kanssa. Huoltopiireissä lotat huolehtivat myös keräyksien järjestämisestä sekä reserviläisperheiden huollosta.

Toisin kuin suojeluskunnalla, jonka jäsenet joutuivat eroamaan sotapalveluksen ajaksi ja joka siksi eli jonkinlaista hiljaiseloa sodan aikana, lotilla oli kädet täynnä työtä. Sota-ajan vaatimat ponnistukset olivat sen verran suuria, että Köyliössä ryhdyttiin yhteistyöhön kunnan ja Mannerheimin lastensuojeluliiton naisten, Maatalousnaisten sekä Osuustukkukaupan Naiset mukaan -toimen kanssa. Syntyi ”Köyliön Vap. H. K.”, jonka oletan tarkoittavan ”vapaaehtoista huoltokuntaa” tai vastaavaa. Sen kerrotaan koonneen muun muassa ompeluseuroihin kaikki naiset ”ilman rajoja yhteisen asian ympärille

mahdollisuuksiensa mukaan”. Jo syksyllä ennen talvisodan syttymistä oli alettu hankkia villalankaa sekä flanellia, ja syystalven kuluessa kerrotaan valmistetun 272 flanellipaitaa, 227 flanellihousut, 386 paria villasukkia sekä 268 paria käsineitä. Lisäksi lahjaksi saadusta tuhannen markan arvoisesta villakangaspakasta tehtiin 18 villa-alustakkia. Nämä vaatteet lähetettiin rintamalle. Erityisesti 80 köyliöläiselle sotilaalle lähetettiin alusvaatteita, sukkia ja vanttuita. Näiden lisäksi Köyliön naiset ehtivät lähettää 440 kappaletta ”tuntemattoman sotilaan joulupaketteja”, joissa oli yleensä vaatteita sekä pienempää mukavaa tarvetta, kuten tupakkaa, makeisia, saippuaa ja kirjepaperia. Joulupaketeista kerrotaan paikallisosaston saaneen ”lukemattomia” kiitoskirjeitä. Melko paljon vaatteita jaettiin myös paikallisille reserviläisperheille, 21 760 markan arvosta. Itselleen lotat valmistivat ajanmukaisia reppuja. Lotat totta kai käyttivät vuosien mittaan kokoamansa vaatevarastot, ja kaikki valmistuva tavara tuli heti lähetettäväksi rintamalle tai muuten käyttöön, joten varastot pysyivät tyhjillään. Muunkin varusjaoston varaston kerrotaan vähentyneen. Vuoden 1940 puolella valmistettiin 15 pakasta kangasta lumipukuja suojeluskuntalaisille ja sotilaille.

Lotat ovat ilmeisesti sodan alettua perustaneet niin sanotun lähettämön pappilaan, sillä sitä ei ole mainittu aiempina vuosina. On oletettavaa, että edellä mainitut vaatteet on lähetetty sen kautta. Niiden lisäksi lähettämöstä mainitaan lähetetyn Lotta Svärdin Sortavalan piirijohtokunnalle alusvaatteita ja sukkia, itäisille joukoille hevosloimia, pomppatakkeja ja karvalakkeja, piirin keskusvarastoon erilaisia vaatteita sekä muun muassa lumppuja, patjapusseja ja kenttälakanoita, sekä erittelemättömälle kenttäsairaalalle erittelemätön lähetys ja kirjelaatikko. Rahtitavaraa kertyi 41 isoa ja 523 pienempää lähetystä. Ottaen huomioon, että talvisotaa oli vuoden 1939 vuosikertomuksen allekirjoituspäivänä 30.1.1940 käyty melko tarkkaan kaksi kuukautta eli noin 60 päivää, lähetyksiä on ollut keskimäärin melkein kymmenen päivässä. Mikäli vuosikertomukseen on kirjattu vain vuoden 1939 lähetykset – aikamääreitä ei ole, ja poikkeusoloissa kumpikin vaihtoehto, vuoden loppuun tai allekirjoituspäivämäärään, lienee mahdollinen – päivittäisten lähetysten määrä tuplaantuu. Suhteellisen matalan arvion mukaan lähetetyn tavaran arvo oli koko sodan aikana 50 000 markkaa.

Lääkintäjaosto valmisti noin 25 sidepakkaa erilaisiksi siteiksi, jonkin verran flanellisia M-siteitä sekä 10 ensiapulaatikkoa vanerista. Nämä tarpeet ovat ilmeisesti jääneet Köyliöön, ja niiden avulla on pidetty ensiapuharjoituksia. Köyliöön perustettiin neljä ensiapuasemaa, pappilaan, Yttilän ja Vuorenmaan kouluille sekä jonnekin Nummi-Ehtamoon, joissa lääkintälotat toimivat henkilökuntana ja joissa harjoitukset pidettiin. Kirjoittajan toive siitä, ettei harjoiteltuja taitoja koskaan käytännössä tarvittaisi, viitannee pelkoon pommituksista ja jopa rintaman pyyhkiytymisestä koko maan yli, sekä siihen, että toivottiin sodan jäävän lyhyeksi, eikä lisää ensiaputaitoisia lottia siten tarvittaisi rintamalle. Ensiapuharjoituksien lisäksi pidettiin viidet lääkintäharjoitukset. Ensiapuasemilla oli ensiaputarpeiden lisäksi kahdet paarit viltteineen sekä kaasunaamareita. Vuoden 1940 puolella valmistettiin, luultavasti asemia varten, 4 pakasta kangasta erilaisia vuodetarpeita sekä ostettiin 8 huopaa. Lääkintäjaoston varusteita lähetettiin myös Kokemäen ja Kiukaisten Panelian sotasairaaloihin, osan niistä kerrotaan saadun takaisin sodan jälkeen.

Paikallisosasto oli leiponut runsaasti leipää armeijalle, 2100 kiloa viikossa vuoden 1939 puolella ja tammi-maaliskuussa 1940 leipää syntyi keskimäärin noin 2700 kilosta jauhoja viikossa. Tässäkin työssä lottia avustivat runsaasti kunnan muut naiset. Vuorenmaan kyläosaston kerrotaan leiponeen keskimäärin 250 kiloa viikossa vuoden 1939 puolella, tammi-maaliskuussa 1940 keskimäärin 330

kilosta jauhoja kuukaudessa. Paistaminen hoidettiin sodan aikana noin 33 uunin voimin per viikko. Vuonna 1934 hankittu Alfa Laval -kenttäkeitin luovutettiin armeijalle, sen takaisin saamisesta ei ole varmaa tietoa, mutta vuosikertomuksesta 1940 löytyvät sanamuodot ”on luovutettu *sodan aikana*” viittaisi siihen, että keitin palasi Köyliöön. Ilmeisesti leivän leipomista jatkettiin talvisodan loppumisen jälkeenkin, sillä Tuiskulan kyläosasto leipoi 8000 kilosta jauhoja tammi-syyskuussa 1940, ja kunnassa on mainittu muutamia vakituisia leivontapaikkoja sekä leivontavastuullisia. Lotat myös muonittivat 1.2.–19.4.1940 Köyliön varavankilalle perustetun sotavankilan yövahteja.

Lotat lähettivät myös joulutervehdyksenä uuden painoksen virsikirjan jokaiseen kotiin, josta joku oli rintamalla. Kaatuneiden omaisten auttamiseksi saatiin 500 markan lahjoitus, joka jaettiin hautausapurahoina. Sankarihautajaisissa lotat olivat aina mukana ja laskivat haudoille köyliöläisistä kuusista sitomansa seppeleen. Hautajaisten jälkeen he tarjosivat kahvit suojeluskuntatalolla.

Näitä lottien ja muiden naisten ponnistuksia voidaan hyvällä syyllä pitää suurina, kun otetaan huomioon, että Köyliö on suhteellisen pieni paikkakunta, eli yhdellä naisella on keskimäärin ollut paljon tehtävää. Kaikki tämä hoidettiin tietysti muiden, tavallisten toimien ohella, joita naisilla oli enemmän kuin yleensä miesten ollessa suurin joukoin rintamalla. Toki Köyliö ei varmasti ole ahkeruuden suhteen mikään poikkeus näinä vaikeina aikoina.

Helmikuussa 1940 aloitettuun keräykseen paikallisosaston toiminnan tukemiseksi lahjoitettiin rahaa 17 741 markkaa, villoja varusteiden valmistukseen sotilaille sekä useita arvokkaita esineitä, joihin lukeutui muun muassa kulta- ja hopeakello, kultaiset korvarenkaat sekä ruostumattomia aterimia. Köyliöstä luovutettiin valtakunnalliseen kultasormusten keräykseen 18 sormusta, ja lahjoittajille toimitettiin vastikesormukset, oletettavasti rautaiset.

Joitain lottia palveli talvisodan aikana pidempiä aikoja Köyliön ulkopuolella. Kuten aiemmin todettiin, Köyliöstä oli rintamalottina luultavasti kolme henkilöä, yksi alkuperäinen köyliöläinen kenttäsairaalassa koko sodan ajan sekä kaksi siirtolottaa. Linnoitustöissä määrittelemättömässä paikassa muonittamassa oli ilmeisesti yksi lotta, samoin Mäntyluodon satamassa Porissa oli yksi muonittaja. Tämä lotta koki Mäntyluodon pommitukset 25.1.1940, hänen työnsä kerrotaan keskeytyneen pommitusten tuhojen johdosta. Erittelemättömissä kulkutautisairaalassa ja sotasairaalassa oli kummassakin yksi köyliöläinen lotta, ensin mainitussa kolme viikkoa, jälkimmäisessä kuukauden.

Talvisotaa on monesti luonnehdittu yhdeksi merkittävimmistä sisällissodan haavojen ”parantajista”, mihin liittyy myös käsite ”talvisodan henki”, sisällissodan jakaman kansakunnan yllättäväkin yksimielisyys sotaa käyvässä maassa. Sotien aikana lottajärjestö muuttuikin aiemmasta suojeluskuntien tukijärjestöstä Suomen armeijan ja koko kansakunnan tukijärjestöksi. Talvisodan henki näkyy myös Köyliön lottaosaston vuosikertomuksissa. Työntekijöitä kerrotaan talvisodan alettua saadun melkein kaikista pitäjän kodeista, ja ”melkein kaikkiin pitäjän koteihin” kuului varmasti paljon sisällissodan punaisia perheitä, jotka nyt suostuivat auttamaan ja jotka hyväksyttiin auttamaan valkoisen puolen lottia. Lisäksi jo muutama päivä talvisodan loppumisen jälkeen, ensimmäisessä rauhanajan kokouspöytäkirjassa, mainitaan luetun keskusjohtokunnan kiertokirje, jossa kehotettiin ottamaan paikallisosastoihin lisää lottia, myös ”sosiaalidemokraattisten naisten” – millä oletettavasti tarkoitettiin sisällissodassa punaisiin päin kallellaan olleiden perheiden naisia – joukosta. En tiedä, kuinka hyvin

kehotus Köyliössä toteutui, mutta olettaisin tunnelmien olleen sallivia talvisodan yhteisten toimien jälkeen.

Viikko talvisodan päättymisen jälkeen 21.3.1940 Köyliöön järjestettiin siirtoväen synnytystupa Kepolan koululle Köyliönjärven länsipuolelle sekä siirtoväen sairastupa Tuohiniemen koululle järven itäpuolelle. Tuvissa käytettiin lääkintäjaoston tarpeita ja niitä hoitivat Köyliön lotat, kunnes hoitajiksi saatiin siirtoväen omia lottia. Toukokuussa sairastuvan kerrotaan muuttuneen Suomen Huollon yleissairaalaksi, mikä vapautti lotat siitä huolehtimisen vastuusta. Yhteisruokaloita siirtoväelle oli pitäjässä yhdeksän.

Sotaan lähetettyjä varusteita palautettiin paikallisosastolle sodan jälkeen, ja lotat pesivät ja korjasivat ne sekä auttoivat suojeluskuntaa niiden varastoimisessa. Omien tarvikkeiden lisäksi Köyliöön tuli myös paikkakunnalle sijoitetun siirtoväen varusteita. Vuonna 1940 paikallisosaston varastoidun omaisuuden kerrotaan lisääntyneen ja taloudellisen aseman parantuneen sota-ajan käytännössä tyhjistä varastoista huolimatta, joten varusteita on ilmeisesti saatu runsaasti takaisin ja lotat lienevät myös hyvin ahkerasti tehneen uusia.

Välirauhan aikana Lotta Svärdin keskusjohtokunta jakoi lahjavaroistaan avustuksia paikallisosastojensa työhön. Köyliö on saanut 5900 markkaa, jotka kerrotaan jaetun lotta-antimina, joululahjoituksina paikkakunnan sotaorvoille sekä joulupaketteina sotainvalideille ja kaatuneiden perheille. Myös piirijohtokunnalta saatiin tavara-avustusta kankaana ja perheiden talouskalustopakkauksina. Lisäksi mainitaan Norjasta lähetetyn vaatteita puutteessa oleville. Kaatuneiden omaisille ja rintamalta palanneille miehille pidettiin vuoden 1940 aikana kaksi kertaa kutsutilaisuus.

Talvisodan jälkeen Köyliön paikallisosastoon oli tullut 32 siirtolottaa, eli Neuvostoliitolle luovutettujen kuntien lottaosastoihin kuuluneita, jotka liittyivät uuden sijoituskuntansa osastoihin. Köyliöön tuli talvisodan jälkeen siirtoväkeä lähinnä Jääsken kunnasta. Jääskeläiset lotat saivat pitää vanhat käsivarsinauhansa, joihin Jääsken nimen alle kirjailtiin myös Köyliö. Seuraavana vuonna 29 lottaa poistui siirron kautta paikallisosastosta, usean heistä mainitaan olleen siirtolotta, ja vielä 1942 oli siirtynyt muualle 12 lottaa. Nämä lotat olivat siis mitä ilmeisimmin palanneet kotiseuduilleen, kuten monet siirtoväkeen kuuluneista tekivät Suomen vallattua luovutetut alueet takaisin jatkosodan alkupuolella. Huomioitavaa on, että jatkosodan jälkeen sodan aikana takaisin kotiseuduilleen muuttaneen siirtoväen uusi uudelleenasuttaminen hoidettiin erilaisella suunnitelmalla kuin talvisodan jälkeen, ja lopullisesti Köyliöön tuli eniten siirtoväkeä Räisälän kunnasta. Räisäläläiset lotat eivät kuitenkaan ehtineet suuremmin liittyä Köyliön paikallisosastoon ennen Lotta Svärd -järjestön lakkauttamista.

Köyliöläisistä lotista kuusi oli ollut ”linnoitustöissä” vuonna 1940, luultavasti muonittamassa välirauhan aikana rakennetun Salpalinjan rakentajia. Samana vuonna paikallisosastossa lunastettiin lottaopiston osakkeita 5000 markalla, tosin osakkeet lahjoitettiin myöhemmin jatkosodan aikana takaisin Lotta Svärdin keskusjohtokunnalle. 1940 jaettiin myös ensimmäiset 20-vuotismerkit. Toisin kuin 10-vuotismerkit, jotka laskettiin ompeluseuran virallisesta liittymisestä Lotta Svärd -järjestöön eli vuodesta 1924, 20-vuotismerkin vuodet laskettiin ilmeisesti jo ompeluseuran ajoilta vuodesta 1919.

Kuten suojeluskunnalla, myös Köyliön lotilla vaihtui piiri 1940. Satakunnan piiristä siirryttiin Vakka-Suomen piiriin ja Pori pääpaikkana muuttui Raumaksi. Paikallisosaston puheenjohtajan mainittiin olleen uuden piirin perustavassa kokouksessa Raumalla.

Liikekannallepanon alkaessa kesäkuussa 1941 köyliöläiset lotat muonittivat kaksi paikkakunnaltaan sotaanlähtöön valmistautuvaa komppaniaa.

Jatkosodassa Köyliöstä oli lähtenyt kenttälottia huomattavasti enemmän kuin talvisodassa, jo 1941 20 lottaa, seuraavana vuonna 33 ja 1943 39. Nämä lotat edustivat kaikkia jaostoja, esimerkiksi Köyliön ainoa ilmavalvontalotta oli komennuksella. Myös yksi eläinlääkintälotta on paikkakunnalta saatu lähetettyä rintamalle. Lisäksi köyliöläisiä työskenteli paikkakuntansa ulkopuolella väestönsiirtoleirin – siirtoväellä tarkoitetaan tässä ilmeisesti Saksan kanssa tehdyn sopimuksen mukaan sen Inkerin miehityksen tieltä Suomeen evakuoituja suomensukuisia kansoja, lähinnä inkeriläisiä – sairaalassa Raumalla sekä saksalaisten joukkojen sairaalassa Oulussa.

Uuden sodan käynnistyttyä kerrotaan lotilla olleen niin paljon muuta työtä, kuten leivontaa ja ilmavalvontaa, ettei yhteisiä ompeluiltoja ole voitu järjestää yhtä tiheästi kuin normaalisti. Sodan jatkuessa jäivät syrjään myös muut normaalit toimet, kuten arpajaiset ja myyjäiset. Armeijan leipää leivottiinkin ainakin 1941 ja 1942, ja ilmavalvonta oli lähes kokonaan lottien vastuulla. Jatkosodan alkaessa leipää leivottiin ensin lähteville joukoille, sen jälkeen leipä oli lähetetty elintarvikekenttävarikko 5:een, joka myös antoi jauhot lottien käyttöön. Paikkakunnalta oli saatu kaksi leipomoa lottien käyttöön, ja toisen, Vanhakartanossa sijainneen leipomon työssä kuluneet halot saatiin lahjoituksena paroni Cedercreutzilta. Leipää leivottiin keskimäärin yli 3500 kilosta jauhoja kuukaudessa vuonna 1941 ja leipojia kerrotaan olleen myös järjestön ulkopuolelta. Ilmavartioita oli Kakkurissa välirauhan aikana uudelleen perustetun varavankilan näkötornilla ja Tuiskulassa tähän tarkoitukseen rakennetulla tähystystornilla sekä lyhyen aikaa myös Vuorenmaan paloasemalla. Huomattavaa on, että ilmavalvonta ilmeisesti suoritettiin kokonaan muihin tehtäviin koulutettujen tai kouluttamattomien lottien voimin, sillä kuten todettua, Köyliön ainoa ilmavalvontakurssin käynyt lotta oli komennuksella. Ilmavalvontaa ei kuitenkaan ehditty pitää yllä kauaa, sillä jo syyskuun alussa piiriesikunta määräsi sen lopetettavaksi muilla asemilla kuin suojeluskuntatalolla, joka oli miesten hoidossa.

Vuonna 1941 varusteita tehtiin ja lähetettiin lähinnä köyliöläisille sotilaille. Tämä johtui luultavasti jo mainitusta ompeluiltojen vähyydestä. Varastot tyhjenivät jälleen, varusjaosto lähetti suurimman osan varusteistaan armeijan sairaaloille ja lääkintäjaosto lähetti suurin piirtein koko sairaalavarastonsa armeijalle 1941. Sideaineita kerrotaan sekä ostetun että valmistetun ja lähetetyn kenttäsairaaloihin sekä myöhemmin väestönsiirtoleirin sairaalaan, ja lotille pidettiin lääkintäharjoituksia sekä -iltakursseja, jotka valmistivat lääkintärintamalotaksi. Varusjaosto teki, korjasi ja pesi sekä sotilaiden varusteita että suojeluskunnan poikaosaston pukuja. Köyliön kenttälotille hankittiin myös tarvittavia tavaroita, kuten esiliinoja, mantteleita ja uusia lottapukuja.

Keräys- ja kansliajaosto toimitti monia keräyksiä jo vuoden 1941 aikana. Niiden tuotot olivat lähinnä elintarvikkeita, kuten nisujauhoja, sokeria, kahvinkorviketta ja omenia, mutta myös esimerkiksi vuodevaatteita ja saippuaa saatiin. Tuotot lähetettiin totta kai rintamalle, lähinnä köyliöläisille joukoille. Jouluksi 1941 pantiin toimeen suurkeräys, jolla hankittiin kaksi sikaa, jotka keitettiin joulukinkuiksi.

Kinkkujen matkassa lähetettiin myös yli 500 leipää, melkein 16 kiloa voita sekä 50 kiloa herneitä. Nämäkin jouluruuat lähetettiin köyliöläisille, jotka ilmeisesti olivat tuohon aikaan Äänislinnan (Petroskoi) seudulla, sillä näin suuren rahdin Äänislinnaan kerrottiin maksaneen lähemmäs tuhat markkaa. Samantapaisia lähetyksiä – sianlihaa, leipiä, voita, herneitä ynnä muuta – lähetettiin myös vuosina 1942 ja 1943 yhteensä kuusi kertaa. Lotat saivat 1943 myös vastalahjan, kun köyliöläiset rintamamiehet lähettivät heille Itä-Karjalan hongasta tehdyn, puukantisen vieraskirjan.

Joulupakettien lähettämistä jatkettiin myös jatkosodan aikana. Niitä lähetettiin sekä köyliöläisille muuten luultavasti ilman pakettia jääville korvamerkittyinä, että ”tuntemattomille sotilaille” sekä rintamalla että sotasairaaloissa. Vuodelta 1942 on lottien vuosikertomuksessa myös mielenkiintoinen maininta Kaukasuksen rintamalla olleelle köyliöläiselle sotilaalle lähetetystä joulupaketista. Myös komennuksella olleille lotille lähetettiin joulupaketteja. Yhteensä paketteja lähetettiin 1941 447 kappaletta, ja niissä oli yleensä lämmin vaatekappale sekä jotain muuta mukavaa, kuten tupakkaa.

Sotamiesten huollon lisäksi lotat huolehtivat toki myös kotirintaman vähäosaisemmista. Invalidien ja sankarivainajien perheitä avustettiin rahallisesti ja tavarallisesti – tähän saatiin tukea muun muassa piirijohtokunnalta ja Suomen Punaiselta Ristiltä – ja muutamalle suuremmalle sotilaan perheelle, joihin oli syntynyt uusi lapsi, annettiin vuonna 1941 ”vauvan saajaisia” useampi satanen. Vuosina 1942 ja 1943 iso osa ompeluiltojen työstä oli vauvanvaatteiden ompelua ”puutteenalaisille”. Köyliön paikallisosastolla mainitaan olleen sotakummilapsi toukokuusta 1941 alkaen, ja hänelle on lahjoitettu 300 markkaa kuussa sekä jouluna hieman ylimääräistä. Vuosikertomuksessa ei ole eritelty lapsen asemaa eikä sitä, onko lapsi köyliöläinen vai muualta, mutta olettaisin lapsen olleen paikallinen sotaorpo. Hänen auttamistaan jatkettiin järjestön lakkauttamiseen asti, ja omaisuuden jaossa hänelle lahjoitettiin 10 000 markkaa rahaa. Lotat hakivat kaatuneiden perheille myös apurahoja presidentti Kallion rahastosta.

Lotat osallistuivat sankarihautajaisiin jatkosodan aikana samoin kuin talvisodan aikana, laskien seppeleensä haudoille ja pitäen niiden jälkeen kahvitilaisuuden. 1943 pidettiin myös yhdet lottahautajaiset, sillä jatkosodassa kuoli yksi köyliöläinen kenttälotta. Lallintalossa pidettiin samana vuonna sankarivainajien muistojuhlajumalanpalvelus. Lotat huolehtivat myös sankarihautojen kunnossapidosta.

Köyliön sotavankileirissä järjestettiin muonitus vartiomiehille, kuten kevättalvella 1940 sotavankilan yövartijoille. Toiminta jatkui ainakin vuoden 1943 lopulle. Lotat hankkivat muonitukseen kuluneet ruokatarpeet kesäkuuhun 1942 asti, jolloin hankinnoista alkoi huolehtia leirin huoltopäällikkö, tosin muonatilaukset hoidettiin yhteistyössä lottien kanssa. Ruoan laittaminen ja jakaminen oli kuitenkin senkin jälkeen lottien tehtävänä. Muonitettavia oli vuoden aikana noin 20 000 henkeä tai 173 000 annosta. Lisäksi leirille avattiin 1.9.1941 kanttiini, jossa kävi päivittäin noin 100-200 miestä. Kanttiini tuotti hyvin, vaikka hinnat koetettiin pitää alhaisina, ja sitä kuvailtiin välttämättömäksi leirin ”ilottomalla tontilla”. Leirin lotat järjestivät ”muonitettavilleen” myös joulujuhlat.

Mainittakoon mielenkiintoisena yksityiskohtana, että vuonna 1941 Köyliön lotat siirtyivät käsin kirjoitetuista vuosikertomuksista kirjoituskoneella tehtyihin.

Vuonna 1942 Köyliön lotat ovat osallistuneet motti- eli polttopuunhakkuutalkoisiin. Useat lotat ovat saaneet eri mottimääristä ansaittuja mottikirvesmerkkejä. Samana vuonna mainitaan paikallisosaston saaneen tuottoja ”rintamakiertueen iltamista”. Tuotto käytettiin jälleen huoltotyön hyväksi.

Suojeluskuntatalon kesän 1942 palon vuoksi palovakuutus korvasi lotille 5000 markkaa ”omaisuuden huonontumisesta”. Talon jälleenrakentamisessa lottien paikallisosasto oli osakkaana 75 000 markalla sillä ehdolla, että pääsisivät osakkaiksi taloon ja saisivat siitä kokonaan käyttöönsä yhden huoneen. Uuden suojeluskuntatalon vihkiäistilaisuudessa 21.2.1943 lotat olivat läsnä ja tarjosivat kahvit sekä päivällisen.

Helmi-maaliskuussa 1943 lotat panivat Köyliössä toimeen lääkintähallituksen määräämän täitarkastuksen. Tarkastus kosketti 1538 henkeä eli suurta osaa asukkaista. Paikallisosaston edustajia osallistui samana vuonna myös inkeriläishuoltotoimikunnan toimintaan, ja jokaisesta kylästä valittiin yksi lotta inkeriläisten huoltajiksi. Köyliössä oli vuonna 1944 10 ”huollonalaista” inkeriläistä.

Köyliön lottien vuoden 1944 vuosikertomus puuttuu Kansallisarkistossa säilytettävistä asiakirjoista. Joko lakkauttamisvuodelta ei ole sellaista tehtykään, tai se on kadonnut näiden 75 vuoden aikana. Kokouspöytäkirjoja kyseiseltä vuodelta kuitenkin on. Niissä kerrotaan, että keskusjohtokunnalta päätettiin anoa lupaa kutsua paikallisosastoon toinen kunniajäsen, sen ensimmäinen puheenjohtaja Anni Tegengren. Selville ei käy, ehdittiinkö aikomus toimeenpanna. Lisäksi Köyliön lotat ehtivät vielä auttaa uusia evakoita ja keskustella 20-vuotisjuhlan järjestämisestä, mutta senkään toimeenpanosta ennen lakkautusta en ole varma.

Moskovan välirauhansopimuksen arveltiin koskevan myös lottia, ja paikallisosastot alkoivat siirtää omaisuuttaan varotoimenpiteenä pois itseltään. Loka-marraskuussa 1944 Köyliön Lotta Svärd -paikallisosasto uudelleenjakoi omaisuuttaan seuraavasti:

- 60 000 markkaa Köyliön seurakunnan diakoniatoimikunnalle säätiöksi sodasta kärsimään joutuneiden hyväksi
- 20 000 markkaa Lallintalon velan maksuun Köyliön Säästöpankille
- 15 000 markkaa kotiuttamisrahoina entisille kenttälotille
- 15 000 markkaa invalideille
- 15 000 markkaa kaatuneiden rintamamiesten perheille
- 10 000 markkaa sotakummilapselle
- 9200 markan jäljellä oleva lääkintärahasto sen pääasialliselle kokoajalle eli puheenjohtajalle muistolahjana
- 5000 markkaa lotta-arpojen ostoon
- lottien Lallintalon irtaimisto (mm. piano, talouskalusto) Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisosastolle
- muu taloustavara aseveljien kotiuttamisjuhlassa käytettäväksi

Köyliön Lotta Svärd -yhdistyksen paikallisosaston viimeinen kokous oli 22.11.1944. Pöytäkirjassa puhutaan ”järjestön uusien sääntöjen hyväksymisestä”, minkä uskon olevan kiertoilmaus seuraavana päivänä voimaan tulleelle lakkautusmääräykselle.

Köyliön pikkulotat eli lottatytöt

Lotta Svärd –järjestön lasten ja nuorten osaston, pikkulottien, myöhemmin lottatyttöjen, toiminnasta ei ole oikeastaan mainintoja, eikä heidän toiminnastaan ole vuosikertomuksia. Vuonna 1932 ”tyttötyöstä” oli keskusteltu paikallisosaston kokouksissa keskusjohtokunnan tiedotteen vuoksi, mutta asiaa päätettiin lykätä toistaiseksi, eikä sitä enää myöhemmin mainittu. Jatkosodan aikana varsinaiseen lottaosastoon oli otettu joitain alaikäisiä. Tästä voidaan olettaa, että pikkulottien/lottatyttöjen toimintaa ei Köyliössä ollut. Suojeluskunnan vuosikertomuksessa 1941 mainitaan järjestetyn pikkulotille hiihtokilpailu samaan aikaan suojeluskuntamiesten ja -poikien kanssa, mutta kyseessä on luultavasti ollut epävirallinen joukko lottia auttaneita ja heidän lähipiireihinsä kuuluneita tyttöjä.

Lopuksi

Köyliön suojeluskunta ja Lotta Svärd -paikallisosasto olivat omissa silmissäni suhteellisen normaalit kyseisten järjestöjen paikallisosastot. Miehillä suuri osa aktiviteeteista liittyi sotilaallisten taitojen sekä kunnon opetteluun, harjoitteluun ja ylläpitoon, naiset taas puuhailivat kaikenlaisten ”feminiinisten” tukitehtävien parissa, erityisesti keittiö ja ompeluhuone olivat lottien täydessä hallinnassa. Varsinkin lotilla toiminta näyttää olleen hyvinkin innostunutta, ja suojeluskunnallakin monia toimia on saatu aikaan talkoovoimin.

Köyliön suojeluskuntaväki on monesti saanut kiittää paikallisia vapaaherra ja vapaaherratar Cedercreutzia, jotka olivat kannattavina jäseninä, herra Köyliön suojeluskunnassa ja rouva Lotta Svärd -järjestössä, ja jotka ovat usein rahallisesti avustaneet järjestöjään avokätisesti. Jo iäkkään ja elämään nähneen parin henkistä antia järjestöille korostetaan myös usein.

Järjestöjen toiminta vaikutti myös muiden kuin jäsenten elämään, esimerkiksi suojeluskunnan urheilukenttää oli lupa käyttää muun muassa urheiluseuroilla ja kouluilla, ja lottien keräyksistä hyötyi varmasti moni vähävarainen. Järjestöjen lakkauttamiset ovatkin varmasti olleet järkytyksiä paikkakunnalla, kuten koko maassa. Niihin kuulumisesta vaiettiin vuosikymmenten ajan, esimerkiksi itse sain tietää isoisoäitini olleen lotta vasta tämän tutkimuksen myötä. Viimeisimpinä vuosikymmeninä näitä järjestöjä, varsinkin lottia, on kuitenkin taas alettu arvostaa heidän tekemänsä suuren ja tärkeän työn johdosta.

Lähteet:

Kansallisarkisto:

- Köyliön suojeluskunnan vuosikertomukset 1919–1943 (Vuosikertomukset 1919–1927 löytyvät kokouspöytäkirjojen seasta pöytäkirjoille omistetusta kirjasesta)
- Köyliön suojeluskunnan kokouspöytäkirjat 1919–1944
- Köyliön suojeluskunnan poikaosaston päiväkirja 1933–1939
- Köyliön Lotta Svärd -paikallisosaston vuosikertomukset 1924–1943
- Köyliön Lotta Svärd -paikallisosaston kokouspöytäkirjat 1924–1944

Linturi, Olavi: *Köyliön Lallintalo.* Loimaa 1995, Köyliön Maataloustuottajat ym.

Lotta Svärd -nettisivu

Liitteet

Liite 1: Pommikonetaistelu Köyliönjärvellä 29.1.1940. Toivo Putkon haastattelu

Liitteet 2–13: Valokuvia Köyliö-seuran/valokuvaaja Jaakko Ojalan kokoelmista

Liite 14: Elma Sainion piirtämä värikartta

Liite 15: Köyliön lottien viimeisen kokouksen pöytäkirja, jossa omaisuuden jako

Liite 16: Lottien lahjakirja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisosastolle

Liite 1

Pommikonetaistelu Köyliönjärvellä 29.1.1940
Toivo Putkon haastattelu

Köyliönjärvellä käytiin tulitaistelu 29.1.1940. Tämä lienee ainoa sotatapahtuma Köyliön alueella talvisodan aikana. Silloinen suojeluskuntalainen Toivo Putko kertoi Ilpo Nurmelle vuonna 1980 seuraavaa:
Sumuisena talvipäivänä lensi neuvostoliittolainen pommikone DB 3 Säkylän ja Köyliön alueella matalalla ilmeisesti moottorivian saaneena. Kaikki, joilla oli jonkinlainen ase, pistooli, haulikko tms. ampuivat kohti konetta. Jälkeenpäin moni ampuja kertoi, että juuri hänen ampumansa osuma oli aiheuttanut koneen moottorivian. Haulikoilla tuskin oli mitään vaikutusta. Kun kone sitten teki pakkolaskun Köyliönjärvelle Tuohiniemen rantaan, suojeluskuntalaiset ja Säkylän lentotukikohdan väki hälytettiin paikalle. Syntyi tulitaistelu, jossa lentokoneelta yritettiin ampua konekivääreillä lähestyviä suojeluskuntalaisia. Aseet oli kuitenkin suunnattu niin, että sarjat menivät ylös yli lähestyvien suomalaisten. Tulitaistelussa yksi lentäjä sai surmansa, ja koneen johtaja ampui itsensä ja sytytti koneen palamaan. Yksi lentäjistä jäi vangiksi. Toivo Putko kertoi, että lähes kaikki paikallaolijat, varsinkin nuoret suojeluskuntalaiset, osallistuivat lentäjän kurittamiseen. Kaikki halusivat lyödä, ja sanottiin, että Köyliönjärven jäällä on ennenkin kutsumattomille käynyt huonosti, viitaten piispa Henrikin kohtaloon.
Ennen tulitaistelua yksi lentäjistä oli käynyt läheisessä talossa ihmetellen, mihin he olivat joutuneet. Toisessa talossa laitettiin ovet lukkoon, eikä vierasta päästetty sisään. Paikkakunnan nuorisoa ja lähialueen asukkaita kävi ihmettelemässä konetta. Aivan lähelle ei päästetty, vaan sitä vartioitiin, kunnes kaikki käyttökelpoinen oli purettu ja evakuoitu armeijan käyttöön.

Kirjoittanut Ilpo Nurmi

Liite 2: Suojeluskuntalaisia Parkkilan pihalla

Liite 3: Sotavankileirin vartijoiden orkesteri

Liite 4: Köyliön miehiä lähdössä rintamalle juhannuksena 1941

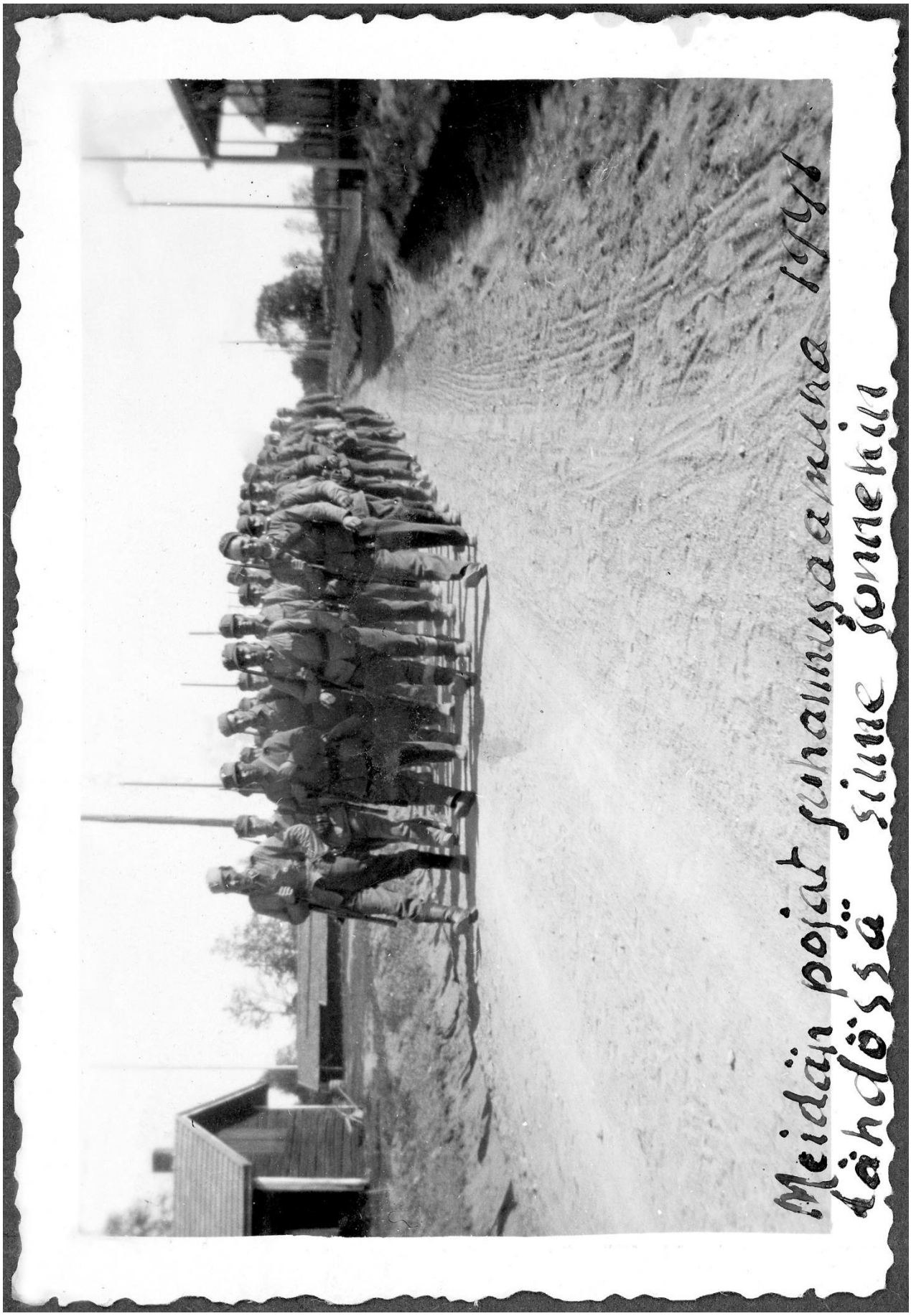

Liite 5: Sotavankileirin väkeä esikunnan portailla

Liite 6: Sotavankileirin väkeä esikunnan portailla

Liite 7: Sotavankileirin väkeä leiritoimiston portailla

Liite 8: Sotavankileirin väkeä leiriltä lähdössä

Liite 9: Sotavankileirin väkeä leirin miehistöruokalan ovella

Liite 10: Sotavankileirin väkeä

Liite 11: Lottakoululaisia Lallintalolla

Liite 12: Lottia Lallintalon edessä

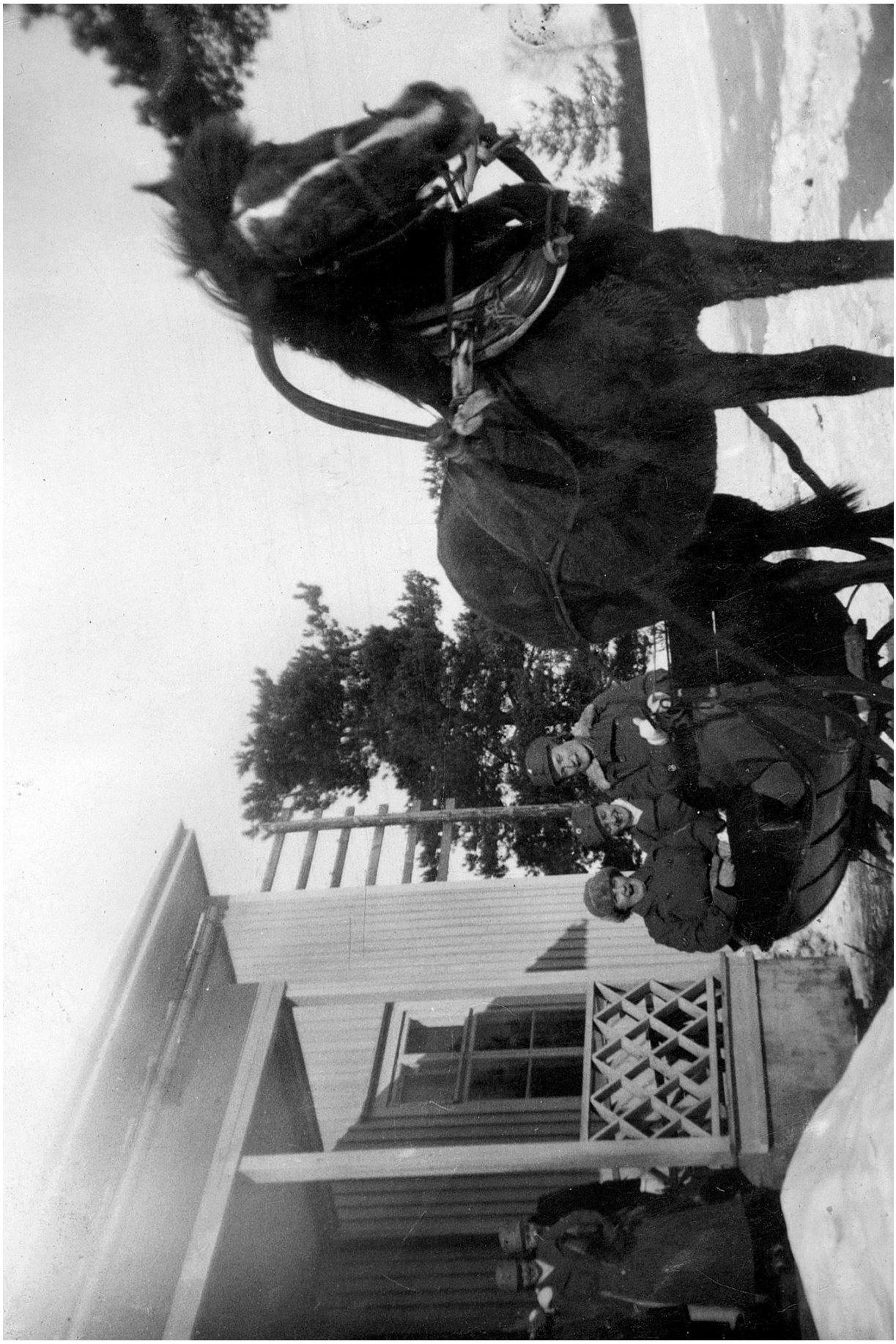

Liite 13: Köyliönjärvelle pakkolaskun tehnyt neuvostoliittolainen pommikone tulitaistelun jälkeen

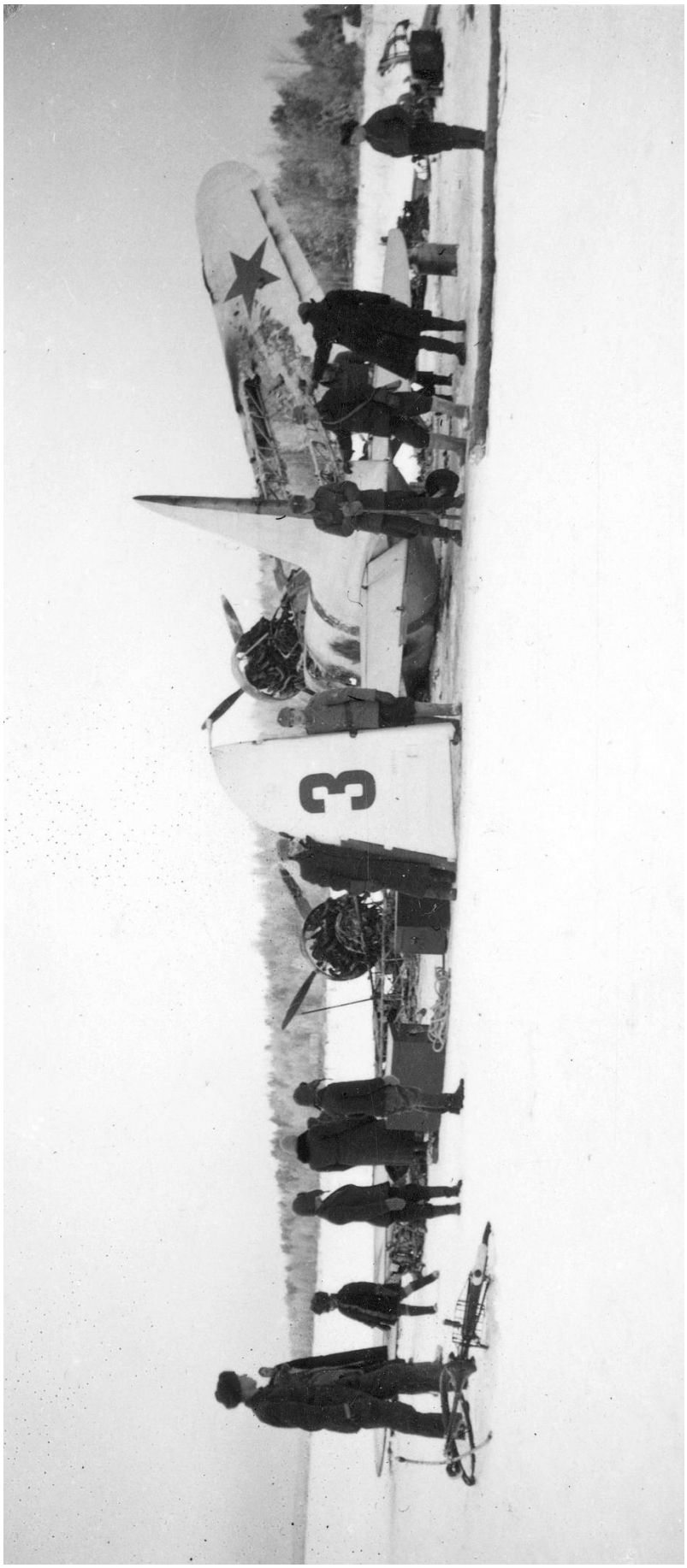

Liite 14: Elma Sainion piirtämä värikartta

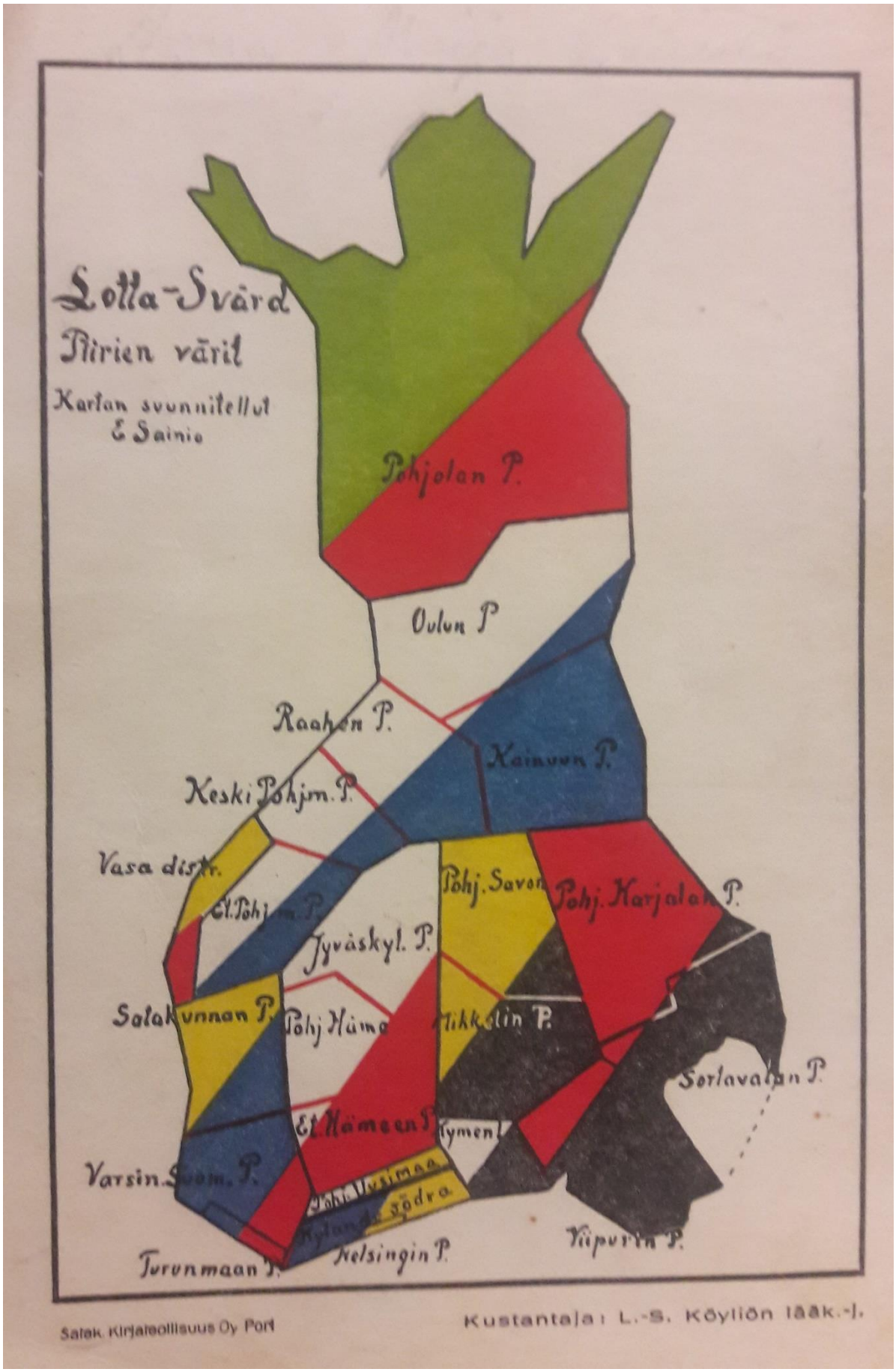

Liite 15: Köyliön lottien viimeisen kokouksen pöytäkirja, jossa omaisuuden jako

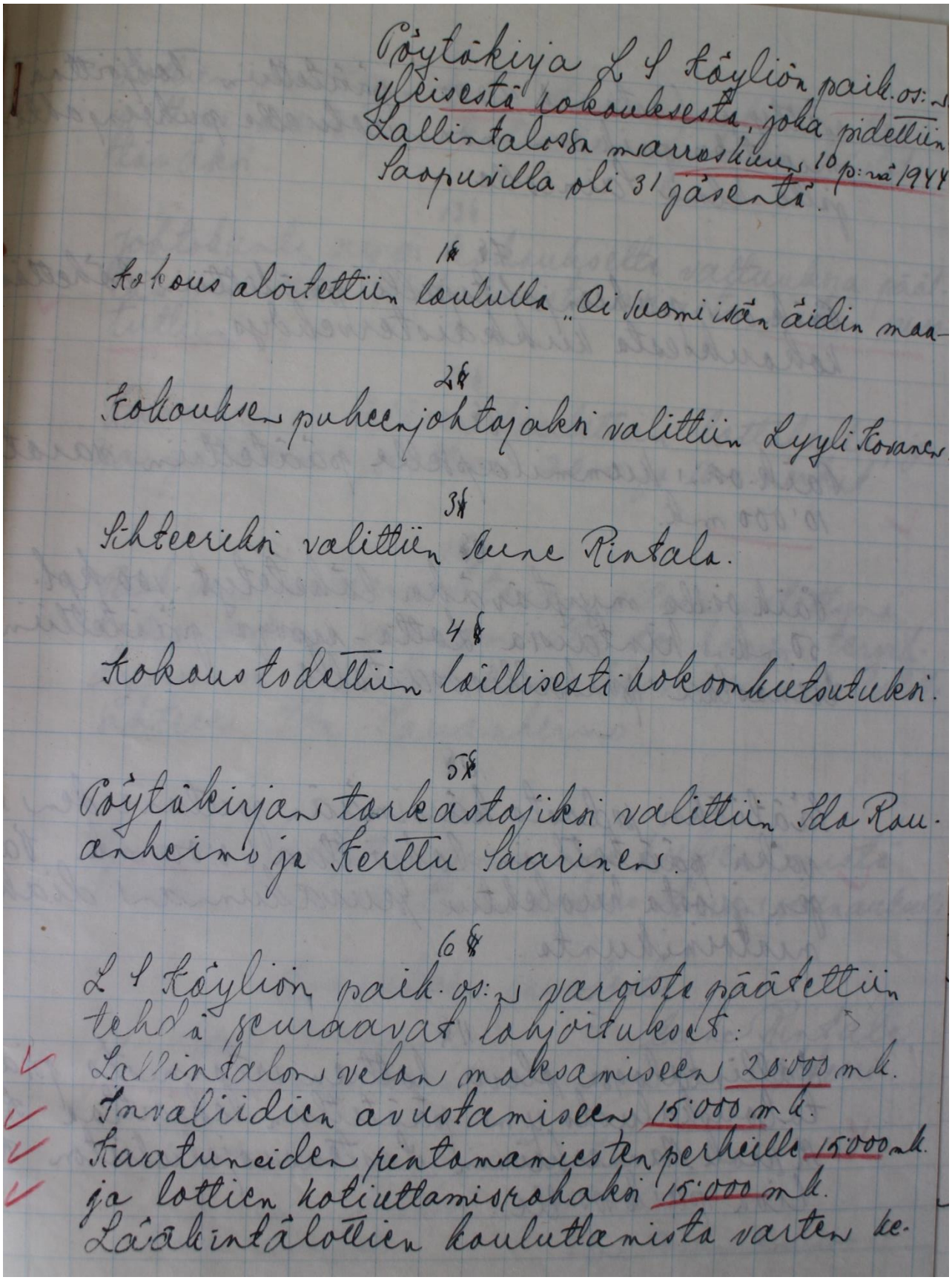

Pöytäkirja L S Köyliön paik. os:n yleisestä kokouksesta, joka pidettiin Lallintalossa marraskuun 10 p:nä 1944 Läsnäollen oli 31 jäsentä.

1§
Kokous aloitettiin laululla „Oi Suomi isän äidin maa-

2§
Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Lyyli Koranen.

3§
Sihteeriksi valittiin Aune Rintala.

4§
Kokous todettiin laillisesti koolle kutsutuksi.

5§
Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Ida Rauanheimo ja Kertu Saarinen.

6§
L S Köyliön paik. os:n varoista päätettiin tehdä seuraavat lahjoitukset:
Lallintalon velan maksamiseen 20.000 mk.
Invaliidien avustamiseen 15.000 mk.
Kaatuneiden pientamaisten perheille 15.000 mk.
ja lottien kotiutumisrahaksi 15.000 mk.
Läänintälottien koulutusta varten ke-

rätty rahasto mk. 9.200:- päätettiin lahjoittaa muistoksi paik. os:n monivuotiselle puheenjohtajalle Elma Lainiolle.

7§

Paik. os:n puheenjohtajalle päätettiin lähettää kokouksesta kukkaistervehdys.

8§

Paik. os:n kummilapselle päätettiin varata 10.000 mk.

9§

Paik. os:lle myytäväksi lähetetyt 100 kpl. 50 mk:n hintaisia Lotta-arpoja päätettiin luovuttaa paikallisosastolle.

10§

Säätiöksi sodasta kärsimään joutuneiden lapsia päätettiin lahjoittaa 60.000 mk. Varojen jaosta huolehtii seurakunnan diakoniatoimikunta.

11§

Lallintalossa oleva lottien irtaimisto piano, talouskalusto y.m. päätettiin lahjoittaa Sotilas-Aapeli Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kauhavan paik. os:lle.

12§

Lottien omistama taloustavara päätettiin lahjoittaa aseveljien kotiutumisjuhlassa käytettäväksi.

13§

Johtokunta pyysi kokoukselta valtuuksia päättää muista esilletulevista asioista, mihin suostuttiin.

14§

Kahvitauon jälkeen laulettiin lottalaulu, jonka jälkeen jaettiin 20-v. ja 10-v. merkit.

15§

Eik. os:n puheenjohtajan ollessa estettynä kokouksen saapumasta toi hänen terveydyksensä ja kiitoksensa läsnäoleville lotille sihteeri Ida Rauanheimo.

16§

Kun oli laulettu "Jos minne kuljen, mistä lähden -", päätettiin kokous Herran siunauksella.

Kokouksen puolesta

Lyyli Kovanen, puheenjohtaja.

Lune Rintala, sihteeri.

Tarkastettu ja hyväksytty.
Kälviä, 8/II-44.

Kerttu Saarinen

Ida Rauanheimo

Liite 16: Lottien lahjakirja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisosastolle

L a h j a k i r j a .

Lotta Svärd Köyliön paikallisosasto r.y. luovuttaa täten Lallintalossa olevan irtaimistonsa (pianon, pöytia ja tuoleja sekä talouskalustot y.m.s.) arvoltaan kalusteluettelon mukaan kaksikymmentäseitsemäntuhattakolmesataayksi (27,301:-) markkaa Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön osastolle.

Köyliössä marraskuun 11 p:nä 1944.

Lotta Svärd Köyliön paikallisosasto r.y.

Ida Rauanheimo
sihteeri

Elma Sainio
puheenjohtaja

LOTTA SVÄRD KÖYLIÖ

Edelläolevan lahjoituksen olemme Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliiton Köyliön paikallisosaston puolesta vastaanottaneet.

Paikka ja aika kuin yllä.

Eu' Rahan'
rahastonhoitaja

Anni Fegerengren.
puheenjohtaja